

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880.

Andra Kammaren.

N:o 22.

Onsdagen den 10 Mars.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes, under Herr vice Talmannens ledning, den i förmiddags-sammanträdet började öfverläggningen rörande Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 3 (i samlingen N:o 7) i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om upphäfvande, ändring eller uppskof med och förnyad granskning af Kongl. förordningen den 22 November 1878 angående befäl å svenska handelsfartyg.

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

Ordet lemnades, enligt förut skedd anteckning, till

Herr Lindmark, som anförde: Då flere talare anmält sig, vill jag icke länge upptaga Kammarens tid.

Det är helt naturligt, att, då en ny lag skall promulgeras och denna lag berör en stor samhällsklass' intressen, man synnerligen noga skall nagelfara denna lag. Jag tillåter mig också säga, att jag icke fullkomligt gillar lagen sådan den är, ty jag skulle önska, att allt, som häntydde på en retroaktiv verkan, borttoges, och enahanda åsigt har äfven Kommerskollegium uttalat i sitt förslag. Men å andra sidan kan jag icke neka, att den stormlöpfung, som gjorts af de i saken mera intresserade, varit alltför häftig, ty ser man rätt på saken, skall man säkerligen finna, att ganska få intressen deraf kunna säras.

En liten återblick på denna fråga skulle kanske icke skada, ehuru den finnes antydd i Utskottets utlåtande. 1842 års lagstiftning var vida strängare än den nuvarande, så till vida att enligt densamma mycket färre oexaminerade personer än nu fingo föra fartyg på aflägsnare farvatten; ty det heter i denna lags första paragraf: »för rättighet att föra handelsfartyg annorledes än i kustfart inrikes orter emellan samt till hamnar i Norge, Danmark och Finland, skall det erfordras, att vid någon af de navigationsskolor, för hvilka reglemente af Oss i nåder utfärdats, hafva genomgått sjökaptensexamen i den ordning, som det för skolan gällande reglemente nämner». Denna rättighet, som sålunda inskränkte sig till inrikes kustfart samt nämnda länder, blef 1852 utsträckt till andra hamnar, belägna vid Östersjön, samt till Elben. Sedermera fingo genom 1854 års författning oexaminerade sjömän rättighet att föra fartyg till tyska, nederländska, belgiska och franska hamnar vid Nordsjön och Kanalen till och med Brest, äfvensom till samtliga hamnar i Storbritannien och Irland jemte dithörande och derinvid belägna öar. Detta medgifvande, som verkade så ofördelaktigt för examinerade skeppare, var emellertid måhända mera väl-

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

menande än klokt. Jag vädjar till den sakkunnige motionären, huruvida han icke skulle vilja fordra, att de, som finge föra fartyg i dessa farvatten, skulle hafva lika stor sjömannaduglighet och nautisk kunskap som den, som för fartyg på aflägsnare farvatten. Så vidt jag förstår saken, tror jag detta skulle vara lämpligt. Dessa skärpta fordringar hafva länge varit gällande i utlandet, och behofvet häraf har nu äfven hos oss gjort sig gällande, hvarför denna lag tillkommit, som jag för min del helsar välkommen i svenska handelsflottans eget intresse. Ty jag är öfvertygad derom, att det stora anseende, som våra sjökaptener på långt aflägsna orter åtnjuta för pålitlighet och skicklighet, kan kräfvat att upprätthållas eller ökas inom de hamnar, som ligga oss närmare och der vår sjöfart är så starkt representerad. Härmed har jag dock icke det minsta velat uttala ett klander mot dem, som nu idka sjöfart på England. Jag föreställer mig dock, att det i ett land med våra förhållanden kan vara af vigt, att sjöfarten lemnas i händerna på fullt kompetenta personer, och mera kan icke heller lagen gifva, ty den kan icke bevisa, att en examinerad person sköter sitt befälhafvarekall bättre än en oexaminerad, men lagen har med stöd af de stora ekonomiska intressen, som här stå på spel, rättighet och skyldighet att fordra, att lika stor kompetens finnes här som anorstädes.

Vilja vi nu tillse huruledes lagen verkar retroaktivt, så finna vi, att samtliga, som nu såsom befälhafvare föra fartyg på England och Frankrike till Brest, komma att bibehållas i denna sin rätt, enligt hvad i § 4 finnes bestämdt. Hvad första klassens sjökaptener beträffar, kan jag icke finna, att de på något vis förnärmas i sin rätt. Hvad deremot angår andra klassens sjökaptener, är jag i sådant hänseende något tveksam, men det kan möjligen bero derpå att lagen icke är tillräckligt tydligt stiliserad. Jag är nemligen icke säker derpå, huruvida dessa andra klassens sjökaptener fortfarande få behålla sin rättighet att föra fartyg till Medelhafvet och till dervid belägna hamnar. Om de få det och denna bestämmelse allt framgent får stå kvar, så är den nya lagen en fördel för dem, ty de äro enligt den berättigade att utan examen, efter trenne års sjöfart som behälhafvare, komma i åtnjutande af samma rättigheter som sjökaptener af första klassen. Slutligen hvad beträffar maskinister, så är det väl sant, att en första maskinist icke alltid kan få kvarstå vid sin förra befattning, om denna lag promulgeras; dock kan detta kvarstående icke ensamt bero på maskinisten sjelf, utan på hans redare. I allt fall böra vi komma ihåg, att han såväl som andra, hvilka drabbas af lagens retroaktiva bestämmelser, har rätt att söka dispens; och med kändedom om, med hvilken mildhet våra administrativa myndigheter i allmänhet gå till väga, fruktar jag icke, att ju icke alla billiga fordringar skola så mycket som möjligt blifva af dem tillmötesgångna.

Motionären talade vidare om desse bästemän; de finnas icke i 1842, 1852 eller 1854 års förordningar omnämnda. Det må vara sant, att en kapten kan antaga en sådan bästeman och till och med låta honom segla som styrman, men denna hans rättighet förnärmas icke genom denna lag, ty i densamma finnes ingenting, som talar om desse bästemän.

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

Då motionären på förmiddagen uppträdde till försvar för sin motion, tycktes mig, att han i vissa fall behandlade saken något för passionerad. Åtminstone kunde icke jag på flere ställen följa hans resonnement. Han sade, bland annat, att man genom denna lag sökte beröfva en del fartygsbehållhafvare vissa rättigheter, att man gjorde ingrepp i eganderätten, genom att fordra, att befållhafvarne skulle till Kommerskollegium insända sina examensbetyg för att derigenom styrka sin kompetens. Är detta att våldföra en persons rättigheter, så är hvarje fordran, att någon skall styrka ett förhållande, hvad än det må angå, äfven ett sådant våldförande, t. ex. att man fordrar, att för lagfart å ett köp förre egarens fäng skall styrkas. I hvarenda stat finnas ju ordningsstadganden, som innehålla liknande fordringar. Motionären klandrade emellertid detta hos oss, men sade straxt derefter utan ett ord af ogillande, att i England sådana befållhafvarebref måste erhållas från Board of trade. Vi veta ock mer än väl, att, enligt engelsk lag, försumlige befållhafvare beröfvas sina befållhafvarebref för längre eller kortare tid, och en bestämmelse derom, att man kan gå ett sådant bref förlustig, torde väl kunna vara af nöden äfven hos oss i den allmänna världshandelns intresse. Men motionären påstod vidare, att dessa bref skulle lemnas till Kommerskollegium, på det att kollegium måtte blifva i tillfälle att pröfva sökandens kunskaper och duglighet såsom *sjöman*. Detta tillåter jag mig tro vara en missuppfattning af motionären. Detta yttrande ger mig anledning att tro, att motionären är ungefär lika väl hemmastadd i Kommerskollegii arbeten, som Kommerskollegii ledamöter i att manövrera ett fartyg under en bottenrevad märsegelskultje. Kommerskollegium har i själfva verket icke att pröfva något annat än de ingifna kompetenshandlingarnes öfverensstämmelse med gifna förordningar och har icke alls att göra med befållhafvarnes sjömannaduglighet, lika litet som en lärare i en navigationsskola kan gifva intyg om sådan duglighet eller något annat än ett intyg om en elevs teoretiska vetande.

Beträffande den anmärkning af motionären, att man icke i något land kommit fram med så drakoniska lagar som den ifrågavarande, vill jag hänvisa honom till finska lagstiftningen. Ett af åren 1877 eller 1878 utfärdades der en författning i samma syfte och, efter hvad jag vill minnas, med vida strängare bestämmelser än den svenska, och den har genomförts aldeles oanmärkt.

Om emellertid genom denna lag någon kan blifva sårad i sin rätt, — hvilket ju tilläventyrs till följd af lagens nuvarande stilisering kan vara möjligt, — tror jag likväl icke, att dylika fall kunna blifva på långt när så talrika som motionären antagit; men äfven detta fåtal af fall, der lagligen förvärfvade rättigheter kunna upphävas, manar till försigtighet vid lagens tillämpning. Motionären själf synes önska att nya författningar icke alls skulle bringas till utförande, ty i motionen uttalas den önskan, att Kongl. Maj:t må *antingen* helt och hållet upphäfva författningen eller borttaga vissa bestämmelser i densamma eller uppskjuta dess tillämpning till 1885; — och hvad Utskottet föreslagit i detta afseende ber jag att få på det bestämdaste afstyrka, ty det afser med temligen stor tydlighet endast att man vill hålla frågan öppen för vidare agitation.

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

I likhet med motionären skulle dock äfven jag önska, att den uti 1842 års författning medgifna rätt för oexaminerad befälhafvare till inrikes kustfart och fart på norska hamnar äfven i den ifrågavarande lagen bibehållits. Hade det varit fallet, hade icke heller någon tvist kunnat uppstå om hvad som menas med Nordsjön. Afgörandet af denna sista fråga är dock i sjelfva verket icke så svår som den gifvits ut för att vara, ty tager man latitudsparallelen för Shetlandsöarnes norra udde som gränslinie, så har man naturligtvis norr om den Atlantiska oceanen och söder om densamma Nordsjön.

I öfrigt ber jag få nämna, att jag äfven helt och hållet instämmer med Herr Axell uti den i hans motion uttalade önskan, att rätt för oexaminerad att föra bogserångare och dylikt må medgifvas.

Jag är emellertid tveksam om, hvilket beslut jag i denna fråga skall fatta, men då jag är fullt bestämd för att icke rösta för bifall till Utskottets förslag, skall jag tills vidare förena mig med dem, som önska, att denna författnings tillämpning må uppskjutas till den 15 Maj 1882.

Herr Jöns Rundbäck: Utan tvifvel är den fråga eller rättare det komitébetänkande, som ligger till grund för ifrågavarande nya lag, en våg af den Plimsollska agitationen, en våg som visserligen icke åstadkommit skeppsbrott på våra kuster, men som likväl kommer att lemna många skeppsbrutna, åtminstone på vestkusten. Ty säkert är, att denna lag skall medföra den verkan, att många, som fört handelsfartyg i 20-tal af år, till och med ångbåtar, blifva beröfvade sitt lefvebröd. När sålunda de medborgerliga rättigheterna äro i fara och den betryckta sjöfartsnäringsen ännu mera nedtynges, torde representationen böra beakta saken, nu då en motionär för andra gången, understödd af ytterligare en motionär, bragt den på tal. Huru skulle det gå, mine Herrar, om man började tillämpa en likartad författning på något visst slags tjänstemän, t. ex. prester? Som bekant skola alla, som vilja söka inträde i prestebetet, efter den 1 nästkommande September ovilkorligen aflägga teologisk-filosofisk examen. Om nu en förordning utkomme, som stadgade, att de, som förut tagit prestemäns, icke finge fortsätta med prestebetets utövande efter den 1 September, såvida ej hvar och en utverkat sig dispens från den nya examen, så undrar jag just hvilket skrik det skulle blifva. Äfven för officerare och civila tjänstemän höjas fordringarne tid efter annan, men om man vid hvarje sådan skärpning i kompetensvilkoren skulle lägga svårigheter i vägen för dem, som redan en längre tid haft sin sysselsättning som officerare eller tjänstemän, att utöfva yrket, skulle man anse det för den högsta orättvisa. Att fordringarne på embets- och tjänstemän skärpas, vill jag ingalunda klandra, lika litet som att man skärper kompetensvilkoren för de sjömän, hvilka *hädanefter* sträfva att erhålla anställning som befälhafvare, styrmän och maskinister, men att taga från dem, som *redan* innehaft och väl skött sådana anställningar, deras yrke och lefvebröd, det finner jag orättvist. För att på ärligt sätt förtjena sitt uppehälle i ett yrke, som man en längre tid oklanderligt skött, dertill behöfs ej någon kompetens i examina, ej heller någon dispens.

Jag vill endast påvisa en omständighet. Uti 2:dra mom. af 3

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

§ i den nya förordningen heter det, att »å öfriga i § 1 mom. 1 omfördälda ångfartyg må, ehvad de användas i inskräntare eller vidsträcktare fart, ingen föra befäl, som icke aflagt sjöofficersexamen eller den i reglementet för navigationsskolorna i riket föreskrifna ångfartygsbefälhafvareexamen eller ock före utfärdandet af denna förordning varit berättigad föra befäl å passagerareångfartyg». Jag känner många personer, hvilka ega stora andelar i och sjelfva föra lastångare. De hafva gjort det i många år med lycka och framgång. Dessa personer skulle nu drabbas af bestämmelserna uti den af mig nyss citerade paragrafen, och jag har af sjöfarande och kaptener skriftligen och muntligen blifvit uppmanad att för all del söka utverka, att denna svårighet för deras yrkesutöfning måtte blifva undanröjd.

Jag har härmed ej velat säga, att icke regeringens afsigt varit god med den nya förordningens utfärdande, men ett felsteg måste erkännas, huru ömtåligt det än må vara för en regering.

En talare har sagt, och jag anser mig böra besvara hans yttrande, att examina måste finnas för att höja svenska handelsflottans anseende. Jag vågar påstå, att ingen skall kunna kasta någon skugga på de fartygsbefälhafvare, vi hafva. De hafva arbetat upp vår handelsflotta ganska mycket och fört befälet med heder, trots de ej aflagt höga examina. Man kan numera snart sagdt ej röra sig på något fält utan dessa välsignade examina!

Jag skall emellertid, då motionärerna och Utskottets ordförande redan sysselsatt Kammaren med detaljer, icke fördjupa mig vidare i ämnet än att, i anledning af hvad den siste talaren anfört om hithörande förhållanden utomlands, upplysa, huru åtskilliga andra länder — såsom t. ex. Finland och Danmark — behandlat denna angelägenhet. Jag håller här i handen en afskrift af förordningen angående befälet å finska fartyg af den 15 April 1874. De första paragraferna bestämma vissa kompetensvilkor för befäl å handelsfartyg. Sedan följer § 4, som har följande lydelse:

»Dock skola de, hvilka styrka sig hafva, innan denna författning kommer att tillämpas, vid någon af landets offentliga navigationsskolor aflagt examen, för behörighet att vinna anställning såsom befälhafvare eller styrman, jemväl derefter vid sina förra rättigheter bibehållas; och tillkommer äfven dem, som icke undergått sådan examen, men bevisligen under två års tid före tillämpningen af denna författning tienstgjort såsom befälhafvare eller styrmän å finska fartyg, vid resor utom Östersjön, framdeles samma rättigheter, som härmedelst äro kofferdiskeppare eller understyrmän tillagde». Här af ser man, att de få behålla sina rättigheter i Finland.

Hvad Danmark beträffar, så håller jag här i min hand ett »Tillæg til Lovene om Sønæringen af 19:de Februar 1861». Här står till en början redogjort för flera kompetensvilkor som erfordras för att få föra befäl eller vara maskinmästare å danska fartyg. Sedan heter det i 8 §: »De i denne Lov foreskrevne Betingelser for Adgangen til at føre danske Dampskibe blive uden Anvendelse paa dem, der paa den Tid, denne Lov træder i Kraft, ere eller have været Førere af Dampskibe, eller som i mindst eet Aar førinden have faret som første

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

eller eneste Styrmand med Dampskibe og iøvrigt opfyldte de i Loven af 19:de Februar 1861 foreskrevne Betingelser.

Ligeledes bliver under sidstnævnte Forudsætning Bestemmelsen i foranstaaende § 2 uanvendelig paa den, der ved denne Lovs Ikrafttræden er eller har været ansat som første eller eneste Styrmand i Dampskibe.

De, der ved denne Lovs Ikrafttræden ere eller have været i Tjeneste som Maskinmestre i Dampskibe, skulle, uanset Forskrifterne i foranstaaende §§ 4 til 3, fremdeles være berettigede til at udføre saadan Tjeneste.» Så hafva danskarne lagstiftat. Ur en annan förordning eller Loven angaaende Forandring i Loven af 1861 vill jag tillåta mig uppläsa följande: »de Sömænd, som med Vidnesbyrd fra 2 paalidelige Mænd godtgjøre, at de forinden Kundgörelsen af Sønæringsloven af 19:de Februar 1861 have som Bestemænd gjort Styrmandstjeneste i den her omhandlede Fart, beholde dog derved fremdeles Retten hertil». Som sagdt, så handlar man och har alltid handlat i andra länder uti dylika saker. Härmed tror jag mig hafva visat, att man annorstädes icke tillämpar eller ens skrifer en lag såsom hos oss.

Innan jag slutar, ber jag att få söka förena de olika åsigtter, som här velat göra sig gällande i afseende å tiden, inom hvilken författningen skulle träda i kraft. Somliga hafva önskat ett uppskof på fem år, andra åter på två år o. s. v. För min del anser jag det vore allra bäst, att man öfverlemnade tidsbestämmelsen åt regeringen, som ju i alla fall har den rätten i sin hand och som icke kan fräntagas densamma. Om man icke nämner någon tid, kan regeringen ju förr dess hellre taga frågan under förnyad ompröfning, hvilket torde vara högligen af nöden, enligt hvad vi inhemtad såväl af Utskottets ganska utförliga betänkande, som ock af den i dag förda diskussionen. Jag tar mig sålunda friheten föreslå en ny formulering af klämman i Utskottets föreliggande utlåtande, hvilken jag önskar måtte få denna lydelse: »att Riksdagen ville, så fort som möjligt, genom underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla,

att Kongl. Maj:t täcktes påbjuda, att med tillämpningen af dess nådiga förordning af den 22 November 1878, angående befålet å svenska handelsfartyg, skall, utom hvad angår det Kongl. Kommerskollegium redan lemnade bemyndigande att på derom gjord ansökan meddela styrmans- och befälhafvarebref samt den behörighet, som innohafvande af sådant bref eller afläggande af den i gällande reglemente för navigationsskolorna i riket föreskrifna ångbåtsbefälhafvare-, öfvermaskinist- och maskinistexamen medför, anstå intill dess Kongl. Maj:t — efter inhemtande af uplysningar från sakkunnige och praktiske män samt föreningar inom vårt land och sedan Riksdagen blifvit i ämnet hörd — kan komma i tillfälle taga frågan under förnyad ompröfning och derefter utfärda sådan ny förordning i ämnet, hvartill pröfningen kan föränleda.»

Herrarne behagade finna att, med undantag af tidsbestämmelsen, mitt förslag i allo öfverensstämmer med Utskottets utom deri, att jag yrkat, att Riksdagen först måtte blifva i ämnet hörd. Visserligen kan frågan sägas vara en sak, som Kongl. Maj:t eger afgöra utan Riksdagens hörande. Detta vet jag nog också; men det lærer väl icke

vara så farligt att anhålla hos Kongl. Maj:t, att Riksdagen blefve på förhand hörd, så att man undveke de olägenheter, som nu förekommit. Bättre då, att Riksdagen på förhand finge uttala sina betänkligheter, än att komma efteråt, sedan förordningen redan blifvit promulgerad, och yrka förändringar deri, hvilka för öfrigt ej kunna vara behagliga för regeringen att vidtaga. Jag hoppas och yrkar, att Kammaren, med bifall i öfrigt till Utskottets motivering, ville antaga den af mig föreslagna klämman i stället för den af Utskottet framlagda.

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

Häruti förenade sig Herr *Lind*.

Herr Torpadie: Uttröttad som jag verkligen är efter striderna, de heta, om vattenrätten, skulle jag icke dristat att ännu en gång gifva mig ut på det våta elementet, om icke representanten för Venersborg och Amål under förmiddagens plenum nödgat mig att, om jag så får säga, mot min vilja stiga i båten. Nämude talare stälde nemligen i slutet af sitt anförande till Kammaren den frågan, huruvida det kunde vara lämpligt att besvara Kongl. Maj:t med en anhållan om suspension af en förordning, som vore så väl uttänkt och genomarbetad och som redan vore afsedd att tillämpas om några dagar. Jag tror för visso, att svaret på denna fråga beror derpå, huruvida ifrågasvarande författning är sådan, att ingen befogad anmärkning emot densamma skulle kunna göras. Ty är det ej så, anser jag det vara representationens rätt och pligt att inför tronen frambära sina önskningsar. Jag tror man kan påstå detta utan att anses för illoyal; ty det finnes ingen regering, som är ofelbar och jag är öfvertygad, att den svenska regeringen icke heller gör anspråk på en sådan egenskap. Jag vill icke underlata att nämna, hurusom, då denna fråga kom på tal, jag åtminstone lifligt erinrade mig åtskilliga under det senaste årtiondet utfärdade administrativa författningar, i hvilka man visserligen spårar ett begär att höja städerna, men tillika en viss hänsynslöshet med införande af ett eller annat stadgande, som kanske icke var så lämpligt att gifva retroaktiv verkan. Jag har en gång redan dristat mig att vid Riksdagen väcka motion om ändring i byggnadsstadgan, och jag skulle nu utan tvifvel hafva kommit med en annan motion om helsevårdsstadgan, nemligen i hvad rörer en viss paragraf deri, som väckt en storm af ovilja; men har jag, med afseende på det ämne antydda paragraf afhandlar, af tillbörlig hänsyn för åhörarne på läktaren och särskildt dem, som tillhöra det täcka könet, måst frångå denna min afsigt.

Utom en fråga har regeringen med nyss antydda författningar afsett framåtskridande; jag är den förste att erkänna det. Men, med all aktning för framåtskridandet, tror jag dock, att man äfven måste se till, att man icke skrider så framåt, att man skadar andras berättigade intressen. Och efter att uppmärksamt hafva åhört de talare, som före mig haft ordet, kan jag icke finna annat, är att den Kongl. förordningen af den 22 November 1878 i mera än ett fall haft retroaktiv verkan. Låt vara — jag instämmer häri gerna med Herr Lindmark — att anfallet mot denna förordning måhända varit alltför het-sigt och icke så litet öfverdrifvet. Beträffande desse maskinister och bästemän och måhända flera, för hvilka alla jag bekänner mig hysa

Angående
befäl å svenska
handelsfartgg.
(Forts.)

sympatier, torde dock det faktum kvarstå, att hafva de en gång vissa rättigheter, så böra de ock få behålla dem. Jag är icke fackman och skall derföre icke inlåta mig på detaljer, af hvilka Kammaren under denna långa öfverläggning fått höra tillräckligt många ändå. Men det ber jag få säga, att vill man föra den svenska handelsmarinen framåt på lagstiftningens väg, så tror jag man gör klokast och rättast, om man låter *billigheten* sitta vid rodret. Vill man framåtskridande, mine Herrar, så må man se till, att man icke sårar berättigade intressen, ty *det* framåtskridande kan icke vara lyckosamt, som under sina hjul krossar lagligen förvärfvade rättigheter.

Jag tager mig derföre friheten att instämma i de yrkanden, som framstälts af Friherre Stackelberg och Herr Axell, och är beredd att gå ännu längre, om här komma att göras andra med mina åsigtter i öfrigt öfverensstämmande yrkanden, som hafva utsigt att gå igenom.

Herr Carl Ifvarsson: Den lifliga öfverläggning, som uppstått rörande denna fråga, visar nogsammt, att den är af ganska stor betydelse. Af så väl motionären och Utskottet som de talare, som hittills yttrat sig, har efter mitt förmenande temligen klart blifvit ådagalagdt, att den Kongl. förordningen af den 22 November 1878 gifvit anledning till rätt många missförhållanden, och detta icke allenast med afseende på de äldre fartygsbefälhafvarne, hvilka blifvit tillbakasatta i deras verksamhet, utan ock med hänsyn till sjelfva sjöfarten. Ty sjöfarten kan väl icke annat än förlora på, att de äldre, erfarna sjömän, som många år plöjt sjön, tillbakavisas och måhända ersättas af unga, i praktiken alldeles oerfarne män. Ur begge dessa synpunkter anser jag det vara ådagalagdt, att en förändring af nyssnämnda förordning är behöflig, och vill härom ej vidare orda.

Då återstår frågan om sättet att åstadkomma denna förändring, och detta kan under nuvarande förhållanden icke vara annat, än att hos Kongl. Maj:t begära åtgärders vidtagande för ändamålet; detta är Riksdagens oförlåtliga pligt i fråga om en författning, som verkar skadligt. Då framställer sig åter den frågan, om Utskottets nu afgifna förslag är lämpligt eller ej. För mig synes det icke fullt lämpligt, ehuru jag gerna erkänner det såsom riktigt i afseende på syftet. Jag anser, att det förslag, som Herr Jöns Rundbäck framställt, är vida bättre. Ty det skulle kunna inträffa, att, om Utskottets förslag går igenom och Kongl. Maj:t inhemtar sakkunnige personers utlåtande, dessa icke hade mera praktisk erfarenhet än de män, hvilka förra gången behandlade frågan, utan att man finge en förordning, som icke är bättre än den nuvarande. Enligt Herr Rundbäcks förslag skall frågan deremot behandlas af Riksdagen, innan ny förordning utfärdas. Sedan nemligen ett nytt förslag blifvit uppgjort, skall detta underställas Riksdagen, och Riksdagen skall deröfver yttra sig. Jag tror, att detta är nödvändigt i en fråga sådan som denna, så att ej likartade missförhållanden, som de nu öfverklagade, måtte uppstå på nytt igen. Det är med hänsyn härtill som jag tager mig friheten att på det lifligaste förorda Herr Rundbäcks förslag framför Utskottets. Det har äfven den fördelen att det icke såsom Utskottets pekar på något bestämdt år. Det är möjligt, att denna fråga kan lösas mycket fortare än Utskottet före-

ställt sig; och jag tror, att om förordningen i den del, som nu ifrågasättes, blifvit suspenderad, och förslag till ny förordning framläggas för Riksdagen, vi kunna efter en ganska kort tid hafva en förordning, som måhända är praktisk. Det är nästan omöjligt för en teoretiskt bildad att ensam kunna lagstifta i ekonomiska ämnen. Man har sett exempel derpå i det lagförslag, vi nyss haft till behandling. Jag tror, att, om en lagstiftning skulle finnas i öfverensstämmelse med den Kongl. propositionen, den skulle taga sig ganska illa ut. Vi hafva i detta fall hört så många anmärkningar från erfarna, praktiska män, att det kan antagas, att skäl verkligen förefinnas för många och stora förändringar. Detsamma är förhållandet i fråga om de flesta andra ekonomiska ämnen. Jag vet, att regeringen under senare tiden lemnat Riksdagen tillfälle att yttra sig i många dylika frågor, och detta är ganska välbetänkt. Men i många andra fall har regeringen icke gjort det, och missförhållanden hafva på detta sätt många gånger uppstått. Jag tror, att, om man uppräknade dem alla, det skulle blifva ett långt register. Detta gifver mig anledning att, då jag nu har ordet i denna fråga, anhålla, att åtminstone de ledamöter af denna Kammare, som hafva förtroendet i år sitta i Konstitutions-Utskottet, måtte taga frågan om Riksdagens och konungens gemensamma lagstiftningsrätt i öfvervägande något mera vidsträckt än som kan blifva en följd af i ämnet väckta motioner och af Kongl. Maj:t aflåten proposition. Vi veta, att i afseende å de paragrafer i grundlagen, som afse konungens och Riksdagens inbördes förhållande i lagstiftningsväg, föreligga redan i vissa fall förslag till ändring. Så ett i afseende å krigslag och ett annat i afseende å kommunallag. När nu i allt fall fråga är om ändring i de grundlagsparagrafer, som jemväl beröra den ekonomiska lagstiftningsrätten, så hemställer jag, om det icke är skäl att på samma gång vidtaga den förändring, att Riksdagen lemnas laglig rätt att för framtiden deltaga i den ekonomiska lagstiftningen. Det kan ej vara riktigt att i afseende å denna lagstiftning lemna allt till Kongl. Maj:ts afgörande, ty man kan ej begära, att allt vetande skall finnas på ett ställe. Men man kan fordra, att Riksdagen, som är sammansatt af praktiska män, får laglig rätt att i detta fall höras.

Jag vill icke upptaga Kammarens tid med att vidare yttra mig i detta ämne, men då saken hänger tillsammans med den fråga, som vi nu hafva till behandling, har jag icke kunnat neka mig att säga hvad jag i detta hänseende tänkt och lägga saken Konstitutions-Utskottet på hjertat. Jag slutar med att, såsom jag redan antydtt, anhålla om bifall till Herr Jöns Rundbäcks förslag, som jag tycker vara det bästa och hvilket gör ett uppslag till Riksdagens rätt att deltaga i den ekonomiska lagstiftningen.

Herrar Carl Aron Jönsson, Lasse Jönsson, Sven Andersson, J. E. Johansson i Forneby, O. B. Olsson, Ola Månsson och Olof Andersson i Lyckorna instämde med Herr Carl Ifvarsson.

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet Herr Statsrådet Friherre von Otter: Då Statsrådet och Chefen för Civildepartementet

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

icke är i Kammaren närvarande, ber jag att med några ord få till besvarande upptaga en eller annan anmärkning, som här blifvit gjord.

Vid all allmän lagstiftning lärer det vara en skyldighet att tillse, att allmänna fördelar i främsta rummet befrämjas och derefter enskilda fördelar i den mån sådant kan, utan att de allmänna intressena motverkas, medgifvas. Det är allmänt bekant, att en stark agitation under senare åren bedrifvits, förnämligast i England, i ändamål att å lagstiftningens väg söka förekomma det ökade antal sjöolyckor, som inträffa. Vid sådant förhållande och då en omarbetning af Kongl. förordningen den 7 Maj 1842, angående behörigheten att föra befäl å handelsfartyg, redan var behöfelig, på den grund att antalet af examina vid navigationsskolorna inskränkts till två, nemligen en sjökaptens- och en styrmansexamen i stället för en sjökaptensexamen af första klassen, en sjökaptensexamen af andra eller styrmansexamen af första klassen samt en styrmansexamen af andra klassen, var det ju också gifvet, att, då en sådan agitation fans, det äfven skulle uppdragas åt den komité, som erhållit Kongl. Maj:ts uppdrag att tillse, i hvad mån gällande sjölagstiftning borde ändras, att derjemte taga i öfvervägande, i hvad mån förändringar i 1842 års förordning borde ske. —

Enligt mitt förmenande gifver denna 1842 års förordning anledning till tvenne väsentliga anmärkingar. Den ena är den, att den icke innehåller några föreskrifter om att tillräckligt antal befäl skall finnas å fartyg, som gå på vissa farvatten; den andra, att icke särskildt är föreskrifvet, att tillräckligt teoretiskt bildadt befäl å sådana fartyg skall finnas. Enligt 1842 års förordning finnes t. ex. icke bestämt, att det skall finnas särskilda examinerade styrmän på fartyg, som gå på Nordsjön; och då vi väl måste erkänna, att Nordsjön är ett af de svåraste farvatten på jordklotet och att ett fartyg, som måste ligga der en längre tid, ganska väl behöfver tvenne personer, som förstå navigering, är ju detta en betänkelig brist.

Med afseende å de teoretiska kunskaperna innehåller den visserligen att vissa teoretiska examina skola vara aflagda, för att få föra fartyg till aflägsnare orter utom Sverige, men deremot icke alls någon föreskrift om att större sjöbefarenhet erfordras. Sådan föreskrift förekommer visserligen i reglementet för navigationsskolorna, men är inskränkt till att man för att få aflägga styrmansexamen måste hafva varit till sjös ett år, och sjökaptensexamen tre år, men deremot är alldeles icke sagdt, i hvilken egenskap man under dessa år skall hafva tjenstgjort. Det skulle således vara en möjlighet, att en pojke, som från 14 års ålder farit 3 år på sjön såsom kajutvakt, efter aflagd första kaptensexamen skulle få föra fartyg. Detta utgjorde ju äfven en omständighet, som, sedan uppmärksamheten en gång blifvit fästad på densamma, gjorde en skärpning behöfelig. Komitén föreslog derfor också i vissa delar betydligt skärpta föreskrifter, och lika stränga föreskrifter finnas också, såvidt jag har mig bekant, i norska, finska och danska lagstiftningen.

Det är också icke i detta afseende de hufvudsakligaste anmärkningarna blifvit gjorda emot den nya lagen, utan de afse egentligen, att åt de nya föreskrifterna gifvits en i viss mån retroaktiv verkan. Men

huru skulle det väl hafva varit möjligt att på en gång tillämpa skärpta föreskrifter och tillika medgifva personer, som man *icke* ansåg vara kompetente att föra fartyg, att fortfarande vara berättigade dertill? I fråga om dem, som förut fört fartyg, äro emellertid, så vidt jag kan finna, den nya svenska förordningens föreskrifter lika fördelaktiga, som dem Herr Jöns Rundbäck nyss läste upp ur finska, norska och danska lagarne. Jag tror åtminstone icke, att skillnaden i detta afseende är synnerligt stor.

Frågan resulterar sig väl sålunda egentligen till, huruvida något kan vinnas genom vidare uppskof vid lagens tillämpning eller icke.

För mig framstår saken så: Har tillräcklig tid, innan förordningen träder i kraft, medgifvits dem, som äro duglige och kunnige i sitt yrke, eluru oexaminerade, så att de kunnat medhinna att aflägga erforderlig examen, hvilket väl icke borde vara förenadt med några synnerliga svårigheter, derest de förut ega erforderliga praktiska kunskaper, eller har tiden icke dertill varit tillräcklig? Har den *icke* varit tillräcklig, är ytterligare uppskof fullt berättigadt, men i motsatt fall kan jag verkligen icke förstå, hvad som skulle vinnas genom ytterligare uppskof. I likhet med den förste talaren kan jag icke inse hvad som skulle vinnas genom ytterligare uppskof med författningens tillämpning vare sig till 1882 eller 1885, ty vi skulle då säkerligen befinna oss på alldeles samma punkt som nu. Enda skillnaden skulle möjligen kunna vara den, att en och annan, som nu bedriver denna näringsgren, emellertid hunnit gå ur tiden och sålunda antalet af dem, för hvilka författningen ställer sig ofördelaktig, blifvit färre, men för öfrigt kan jag icke se att förhållandena då kunna gestalta sig annorlunda än nu.

Hvad jag sålunda yttrat vill jag naturligtvis icke hafva så uppfattadt, som om, derest Kammararen beslöte en skrivelse i frågan till Kongl. Maj:t, Kongl. Maj:t icke åt densamma skulle skänka all den uppmärksamhet frågans stora vikt fordrar; jag har endast velat fästa Kammararens uppmärksamhet derpå, att jag för min del icke kan inse hvad som skulle vinnas genom ytterligare uppskof med den ifrågasvarande lagens trädande i tillämpning.

Herr Lasse Jönsson: Efter de varma sympatier och sakrika yttranden, som blifvit uttalade till förmån för skeppsfartens idkare, skall jag inskränka mig till att instämma med de talare, på såväl försom eftermiddagen, som yttrat sig för ett ytterligare uppskof med författningens tillämpning. Jag vill endast med anledning deraf att man dels under diskussionen låtit påskina, att det blott vore ett *fåtal* personer, som agiterat i sådant syfte, och dels en ärad talare på elfsborgsbänken påstått, det man motverkade författningens tillämpning, derför att skeppsredarne fruktade för att derefter få högre aflöna sina befälhafvare, förklara, att det tvärtom i min hemort, der många sjöfarande finnas, försports ett *allmänt* ogillande och en *allmän* sorg öfver författningen, och att många utmärkta och hederliga män fruktat för, att författningen skulle bringa dem till ruin.

Utan att vidare uppehålla Kammararen vill jag på dessa skäl instämma i det af Herr Jöns Rundbäck framställda yrkandet.

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

Herr Danielsson: Jag tillhör en ort, der många sjöfartsidkande personer hafva sitt hemvist, och skulle således kunna hafva åtskilligt att förtälja i denna sak; men då diskussionen redan alltför länge fortgått, och hvad jag kunde hafva att säga redan till väsentligaste delar blifvit uttaladt, vill jag icke göra mig skyldig till ett uppreparande af hvad Kammaren redan hört, utan inskränker mig till att, hufvudsakligen på de af motionären och Utskottet åberopade skäl, yrka bifall till Herr Jöns Rundbäcks förslag, hvilket förefaller mig vara det bästa och mest egnadt att sammanjemka de olika meningarne i frågan.

Herr Lyth: Jag kan icke förneka, att Herr Jöns Rundbäcks förslag tilltalat mig, men vid närmare eftersinnande har jag likväl kommit till den åsigt, att hans förslag icke är det bästa som kan antagas.

Till denna åsigt har jag blifvit bringad af två skäl. För det första har jag nemligen trott, att, om denna Kammare bifaller Herr Rundbäcks förslag, hela förslaget utan tvifvel skall falla i Första Kammaren, och för det andra har jag ansett, att det kan vara tvifvelaktigt, huruvida det är tillständigt att hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t skall åt Riksdagen förläna en del af den makt, som Honom allena tillhör. Af dessa skäl måste jag hålla fast vid Utskottets förslag. Jag kan icke ens instämma i Friherre Stackelbergs på f. m. afgifna förslag om ett uppskof på två i stället för fem år, då jag anser Regeringen väl behöfva den längre tiden för att få denna fråga, som är ganska vidlyftig och invecklad, ordentligt utredd, helst som Regeringen, såsom vi alla veta, har mycket öfrigt att sköta om i dessa tider, då det är årliga riksdagar. Dessutom, mine Herrar, tror jag icke det är någon fara med oss, och icke heller är jag af samma mening som den högt ärade Grefven på elfsborgsbänken, som på f. m. frågade oss, huru länge vi vilja fortfara med det oefterrättliga sätt, hvarpå vi nu sköta vår skeppsfart. Vi hafva ju i dag hört — och min erfarenhet är densamma —, att våra befälhafvare åtnjuta högt anseende i utlandet, och att svenska fartyg framför nästan hvilken annan nations som helst i utländska hamnar erhålla frakter. Jag tror därför, att det icke står så illa till med vår skeppsfart, och fem år i lagstiftningsväg äro väl icke heller mycket.

Jag ber ock att emot den ärade Sjöministerns påstående, att samma lagbestämmelser förefunnos uti ifrågavarande författning som uti den finska och den danska lagen, hvilka af Herr Rundbäck upplästes, få anmärka, att så väl icke är fallet, åtminstone ej i fråga om det retroaktiva i författningen. Jag har nemligen fäfängt sökt sådana bestämmelser i nämnda lagar utom hvad angår segling på Nordsjön eller farvatten bortom England och Brest.

Hvad jag i denna sak beklagar är, att Regeringen icke godkänt Kommerskollegii förslag till 3 §. Denna paragraf var i Kollegii förslag, hvilket jag har här i min hand, af följande lydelse:

»Hvad i 2 § stadgas eger dock icke tillämpning på den, som styrker sig hafva, enligt hittills gällande föreskrifter, utan aflagda kunskapsprof fört befäl å handelsfartyg; ej heller på den, som vid någon af förenämnda skolor aflagt i våra nådiga reglementen den 7 April 1841 och den 13 Februari 1866 påbjudna sjökaptensexamen af första eller

andra klassen; dock att sådan examen af andra klassen icke berättigar till befäl å fartyg vid resor till andra hamnar utom Europa än de inom Gibraltar's sund belägna.

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

Å fartyg, som är afsedt endast för idkande af fiske, må, utan hänseende till resans större eller mindre utsträckning, befäl jemväl kunna föras af den, som icke aflagt eljest föreskrifna kunskapsprof.»

Hade denna § blifvit införd i Kongl. förordningen den 22 November 1878, hade det obetydliga, som deremot kan anmärkas, lätt kunnat blifva afhjelpat utan detta stora anlopp, hvaröfver i dag klagas. Den väsentligaste punkten i författningen, nemligen om författningens retroaktiva verkan, hvilken jag i många hänseenden anser olämplig, omöjliggör också, att författningen kan blifva välsignelsebringande.

På anförda grunder yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

I detta yttrande instämde Herrar *Johannes Andersson* i Knarrevik och *Stormats Mathias Olsson*.

Herr Flensburg: Den aktade ledamot på stockholmsbänken, som på f. m. öppnade den långa och uttömmande diskussionen rörande denna fråga, började sitt anförande med att i varma och värtaliga ordalag framhålla nödvändigheten deraf, att våra sjömän tillegnade sig kunskaper och insigt i sitt yrke. Det torde icke vara många af denna Kammares ledamöter, som icke i det afseendet vilja instämma med den ärade talaren, men om jag så till vida är af alldeles samma åsigt som han, så beklagar jag, att jag icke kan med honom instämma i fråga om önskvärdheten af den nya författningens skyndsamma tillämpande. Denna nya författning stadgar egentligen icke något högre mått af teoretiskt vetande för våra sjömän. I det afseendet tror jag, att våra navigationsskolor kunna fullt mäta sig med dem i Norge och Danmark, liksom enligt min åsigt fordringarna på sjömannens bildning hos oss alls icke äro mindre än i nämnda våra grannländer. Det väsentliga felet i afseende på våra navigationsskolor har varit, att eleverna tillåtits aflägga examen, innan de ännu varit i tillfälle att inhemta nödig praktisk erfarenhet. I någon mån skulle detta missförhållande genom den nya författningen blifva afhjelpat, och jag erkänner, att den i detta afseende medför en väsentlig fördel, men hvad jag i denna författning funnit synnerligen anmärkningsvärdt är den redan förut af många talare omordade retroaktiva verkan, som författningen skulle medföra för äldre sjömän, hvilka förut varit berättigade att föra befäl, vare sig såsom kaptener eller styrmän. Att en dylik retroaktiv verkan i författningen finnes stadgad, anser jag redan vara tillräckligt ådagalagdt af flere föregående talare och särskildt af herrar motionärer. Visserligen må jag medgifva, att den ene af dessa måhända något litet skjutit öfver målet, men sådant inträffar så lätt under diskussionens hetta. För min del hade jag önskat och hoppats, att Utskottets förslag hufvudsakligen skulle gå ut på aflåtande af en skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att förordningen måtte så att säga rensas från den mycket betänkligen retroaktiva verkan, som den, sådan den nu är, otvifvelaktigt skulle medföra. Detta har emellertid icke skett, och då Utskottet i sin motivering ganska klart antydt olägenheten häraf, skulle

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

jag måhända helst hafva velat förena mig med den af motionärerna, Herr Axell, som yrkat, att författningens tillämpning måtte suspenderas till den 15 Maj 1882, hvilket yrkande äfven biträds af Friherre Stackelberg. Då emellertid i afton en annan talare föreslagit en något olika lydelse för den så kallade klämman, så skulle jag äfven kunna förena mig med honom, då jag är fullkomligt öfvertygad, att Regeringen, när denna fråga till henne kommer tillbaka, nog skall behjerta de betänkligheter, som inom representationen uttalats med afseende på lagens retroaktiva verkan.

Medan jag har ordet, vill jag äfven tillåta mig att med några ord bemöta det yttrande som i förmiddagens plenum afgafs af en högt aktad skeppsredare på venersborgsbänken. Han har efter den erfarenhet han vunnit förklarar det nuvarande tillståndet inom vår handelsflotta vara alldeles oeffterrättligt, och han gick till och med så långt, att han kallade våra sjömän för okunniga bestar. Det kan väl vara möjligt, att den erfarenhet han varit i tillfälle att samla på mälareskutorna kan berättiga ett sådant omdöme, men för min del har jag en annan erfarenhet och vågar, med stöd af den, påstå, att vår handelsflotta inom sig hyser så många intelligenta och kunskapsrike män, att vi i det afseendet icke behöfva stå tillbaka för något annat land. Det bästa beviset härför är äfven att, såsom redan en aktad talare på gotlandsbänken påpekat, vår svenska handelsflotta i utlandet åtnjuter ett väl förtjent anseende framför många andra nationers. Det har äfven af talaren på venersborgsbänken blifvit antydt, att hela denna storm emot författningen egentligen skulle vara föranledd af sparsamhetshänsyn åt enskilda intressen hos några skeppsredare. Jag ber med anledning deraf att få försäkra den ärade talaren, att oakadt jag sjelf i många år varit skeppsredare, det alldeles icke varit något enskildt intresse, som föranledt mitt uttalande i denna fråga.

Jag upprepar, att jag helst skulle velat yrka bifall till Herr Axells motion, men om Herr Rundbäcks förslag mera vunnit Kammarrens sympatier, skall jag icke heller motsätta mig detta.

Herr Lyttkens: Diskussionen i denna fråga har hittills hufvudsakligen rört sig om de stora olägenheterna af den ifrågavarande författningens retroaktiva verkan, och jag instämmer fullkomligt med de talare, som velat fästa uppmärksamheten derpå, men jag tror dock, att det derjemte finnes andra, större och viktigare olägenheter, som vidlåda denna författning. Olägenheterna af denna retroaktiva verkan drabba onekligen mycket tungt åtskillige af våra äldre kaptener och styrmän, och jag anser, att det alldeles icke, såsom Herr Sjöministern påstod, hade varit omöjligt att låta dem bibehållas vid sina förut lagligen förvärfvade rättigheter. Detta hade varit en mycket enkel sak, om man hade velat följa den af Kommerskollegium i sådant afseende gifna anvisning, och jag tror, att, om Herr Sjöministern velat närmare betänka innehållet utaf denna 3 §, så skulle han hafva funnit, att saken låtit sig göra. Men, som sagdt, denna olägenhet af författningen, så stor den än är, anser jag dock icke vara den största.

Som vi veta, medgifva nu gällande författningar oexaminerade personer att föra befäl å fartyg, som gå på närliggande farvatten. Af

denna rättighet har företrädesvis en stor del af befolkningen på vestkusten begagnat sig, i det den med smärre fartyg idkat sjöfart utefter Norges hela kuststräcka. Befälet å dessa fartyg föres vanligtvis af egarne sjelfva, män, hvilka från barndomen blifvit vana vid sjölifvet och under sitt nästan ständiga vistande på sjön utbildats till kanske de dugligaste sjömän, som vårt land har att uppvisa. Deras ekonomiska förhållanden hafva icke tillåtit dem att göra några uppoffringar för afläggande af någon examen, men de reda sig det oakadt med sina fartyg lika säkert, som trots någon examinerad, ehuru hela besättningen merendels icke består af mera än tre eller på sin höjd fyra man. Från de svenska hamnarne gå fartygen, lastade med spanmål, potates eller stäfver till tunnor, för att i någon norsk hamn utbyta den mot fiskvaror, som de föra med sig hem. Denna praktiga och raska befolkning, som till stor del förser vår såväl handels- som örlogsflootta med dess bästa sjömän, skulle nu, derest 1878 års förordning blefve gällande, med ens finna sig beröfvad det förnämsta medlet för sin existens, derigenom att förändringen såsom vilkor för rättigheten att föra befäl äfven å fartyg, med hvilka idkas sådan sjöfart, som jag här omnämnt, uppställer att hafva tagit erforderlig examen.

I motiveringen till Utskottets betänkande förekommer emellertid en strof, uti hvilken jag icke kan instämma. Det heter nemligen på sid. 4: »Dock vill Utskottet icke klandra, att förordningen af den 22 November 1878 föreskrifver, att för sistnämnda fart fordras för framtiden examinerad fartygsbefälhafvare, synnerligen som förordningen behåller dem, som förut varit befälhafvare på dessa farvatten, vid sin gamla rätt, men att, såsom förordningen gör, dessutom betämma att på hvarje segelfartyg, bestämdt till farvatten bortom Skagen och Lindesnäs, skall äfven vara anställd en styrman — att sålunda nu med ens fordra två examinerade män, der som nyligen icke fordrats någon, det torde vara ett alltför stort språng, som måhända kan komma att medföra olägenheter för vår sjöfart.» Utskottet anser således, att på ett sådant fartyg, hvarom är fråga, en examinerad person bör finnas. Detta kan jag för min del icke se vara nödvändigt, emedan erfarenheten icke ådagalagt något sådant. Det skulle dessutom lägga ett svårt band på denna befolkning, som hittills icke varit van att något hinder lagts för den att fritt få utöfva sitt yrke, och ett sådant band kan icke annat än verka hämmande på en sak, som lika väl är förtjent af att uppmuntras. Jag instämmer fullkomligt uti hvad Herr Jöns Rundbäck yttrade och hoppas, att, då frågan åter kommer till regeringen, den skall mera, än som skett, beakta denna kustbefolknings väl och icke göra det omöjligt för dem att fortfara med sin sjöfart på Norge. Detta är dock den ena delen af det gemensamma brödrariket, och då befolkningen der icke blir så bunden uti ifrågavarande hänseende som den svenska, kan detta lätt hafva till följd att norrmännen öfvertaga hela denna kustfart, som hittills idkats gemensamt af dem och svenske män. Jag betviflar dock, att detta kommer att lända vårt land till gagn.

Hvad beträffar den anmärkning man gjort emot Herr Jöns Rundbäcks förslag, nemligen att det vore att befara, det Första Kammaren icke skulle vilja ingå på detsamma, emedan det gör anspråk på Riks-

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

dagens rätt att ingripa uti den Kongl. Maj:t hittills ensam tillkommande ekonomiska lagstiftningen, så synes det mig som, ifall man verkligen är så ängslig för denna sak, svårigheten kunde afhjelpas dermed, att denna Kammare antog ifrågavarande förslag, ehuru med utslutande af det, som handlar om Riksdagens hörande i ämnet.

Friherre Beck-Friis: Som jag deltagit i Utskottets förhandlingar rörande denna fråga, skall jag bedja att få yttra några ord. Min åsigt, som öfverensstämmer med det slut, hvartill Utskottet kommit, har icke rubbats, oaktadt många sakrika anföranden här hållits både för och emot förslaget. Det kunde också vara obehöfligt för mig att yttra mig i frågan, då redan så mycket i densamma blifvit anfördt. Ett par saker vill jag dock framhålla och deribland först det orimliga uti den nya förordningens föreskrift att på så kallade bogserbåtar, af hvilka t. ex. i Norrbotten finnes ett så stort antal, skall finnas såväl en kapten som en maskinist, begge examinerade. Detta skulle nemligen blifva alltför kostsam för egarne af dessa båtar, hvilkas skötande för öfrigt icke synes erfordra något sådant.

Hvad beträffar tidpunkten, när den nya förordningen borde träda i kraft, år 1882 eller år 1885, så vill jag erinra, hurusom Riksdagen år 1878 hos Kongl. Maj:t begärde tillsättande af en komité för frågans utredande. Någon sådan komité har emellertid ännu icke blifvit tillsatt, och det kunde således likaväl hända, att, om ofvannämnda tidpunkt bestämdes till den 15 Maj 1882, regeringen icke heller då tillsatt någon komité. Det är på grund häraf som jag i likhet med Utskottet anser år 1885 vara en lämpligare tidpunkt; och anhåller jag följaktligen om bifall till Utskottets förslag.

Herr Axell: För min del måste jag medgifva, att det förslag, som Herr Jöns Rundbäck framställt, har ett bestämdt företräde framför motionärernas och Utskottets derutinnan, att detsamma utan att fixera någon bestämd tidpunkt, då förordningen skall träda i kraft, fordrar en föregående revision deraf, innan densamma promulgeras såsom gällande lag. Jag anser mig äfven derföre pligtig att instämma med honom i denna del af hans förslag.

Deremot förekommer deri en liten mellanmening, »sedan Riksdagen blifvit i ämnet hörd», hvilken, enligt min tanke, borde utgå. I likhet med den ärade talaren på hallandsbänken, anser jag väl önskligt, att regeringen ville oftare, än hittills varit fallet, höra Riksdagen i förekommande ekonomiska frågor. Men jag är alldeles för varmt intresserad af denna fråga för att vilja riskera dess framgång på ett försök att få in ett konstitutionellt tvistefrö i Kammarens beslut i frågan. Jag anhåller derföre att få såsom mitt förslag framställa Herr Jöns Rundbäcks med borttagande ur detta senare af orden: »*sedan Riksdagen blifvit i ämnet hörd*». Och jag tror då, att *alla*, som äro afgjordt välsinnade emot de väckta motionernas syfte, skola kunna förena sig om ett beslut, affattadt i den form, som jag nu haft äran angifva. Jag anhåller hos Herr vice Talman om proposition på detta mitt yrkande.

Herr Wieselgren: Jag är helt och hållet förekommen af den siste ärade talaren och ber blott att få instämma med honom.

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

Grefve Sparre: Då jag på förmiddagen haft ordet i denna fråga och dervid utvecklat mina åsikter, skall jag icke missbruka Herrarnes tålmod med något vidlyftigt anförande, utan blott rätta några ofrivilliga misstag, som blifvit begångna af ett par talare, som efter mig haft ordet.

En ärad representant från Gotland sade, att, om Kongl. Maj:t vid utfärdandet af den ifrågavarande författningen följt det förslag, som Kommerskollegium afgifvit, så hade allt varit godt och väl. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten derpå, att Kommerskollegii förslag i det allra närmaste öfverensstämmer med författningen. Grundtanken i båda är att uppdelas seglationen i tre afdelningar. Till den första hör, enligt författningen, sjöfarten inrikes orter emellan, äfvensom å främmande hamnar vid Östersjön, samt farvatten hitom Skagen och Lindesnäs i Kattegat. Precis detsamma har Kommerskollegium föreslagit. Här är seglationen fri. Författningen säger: »svensk eller norsk man, som uppnått 21 års ålder, må med undantag, som i 3 § sägs, utom att hafva aflagt kunskapsprof i sjömansyrket vara behörig att föra befäl å fartyg, hvarom i § 1 mom. 1 förmäles, ej mindre i fart inrikes orter emellan samt till främmande hamnar i Östersjön och öfriga hitom Skagen och Lindesnäs belägna hamnar, än ärven då fartyget är afsedt endast för idkande af fiske eller annan fångst i vidsträcktare fart». Således erfordras för denna sjöfart *icke någon* examen. Till den andra afdelningen höra hamnar, belägna utom Skagen och Lindesnäs vid Nordsjön och kanalen till och med Brest. Detta är också i full öfverensstämmelse med Kommerskollegii förslag, endast med den afvikelse, att Kommerskollegium utsträckt linien ända till Gibraltars sund. Låtom oss derföre icke tala om några stora avvikelser från Kommerskollegii förslag. Och denna behörighet att föra fartyg på Nordsjön och Kanalen till hamnar ända ned till Brest tillkommer fortfarande utan examen den, som före författningens utfärdande varit inskrifven i sjömanshus såsom fartygsbefälhafvare och styrker sig hafva fört fartyg på dessa farvatten. För honom medför författningen *icke någon* förändring. Finnes det väl under sådana förhållanden någon giltig anledning till klander emot författningen? Om man då för den tredje afdelningen, afseende vidsträcktare kurser, fordrar något mer teoretisk bildning än hittills, så vågar jag påstå, att det ingalunda är för mycket begärdt.

Jag ber dessutom att få erinra om hvad jag tillät mig nämna på förmiddagen, nemligen att här föreligger ingen öfverraskning. Redan 1842 — således snart för 40 år sedan — framträdde dessa fordringar på examen för fartygsbefälhafvare. Och det kan väl icke vara för tidigt att nu efter 38 år börja tillämpa de principer, som redan då gjorde sig gällande. Då fartygsbefälhafvarne haft 38 år att bereda sig på reformen och dertill kommer, att de, som ej vilja underkasta sig examen, likväl få bibehålla rättigheten att föra fartyg icke allenast på Östersjön, utan äfven på hela Nordsjön, vågar jag påstå, att denna reform ingalunda kan sägas »taga brödet ur munnen på folk».

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

Hvad beträffar den ärade talarens på kalmarbänken klander mot mig, därför att jag ansett olämpligt, att i frågan å nyo besvära Kongl. Maj:t med en skrifvelse, får jag erinra, att han utslöt mitt motiv för denna anmärkning. Jag sade nemligen att i en fråga, der Kammaren hört så många fullt kompetente personer och fackmän gilla författningen, det vore föga lämpligt för Kammaren, som deri svårligen kan hafva närmare kännedom, att uttala en motsatt åsigt. Jag har också hört cheferna för våra största rederibolag gilla den nya författningen, och de anmärkningar, som blifvit framställda mot densamma, hafva egentligen icke afsett annat än dess retroaktiva verkan, hvilken jag emellertid tror mig hafva reducerat till de minsta möjliga dimensioner, då jag ådagalagt, att fartygsbefälhafvarne utan ny examen få bibehålla traden på Östersjön och Nordsjön. Jag hörde visserligen nyss en representant från Stockholms län säga, att han trodde att sedan denna förordning träd i kraft, fartygsbefälhafvarne i Norrbotten icke längre kunde föra sina fartyg. Jag tror dock icke, att förordningen kommer att medföra någon inskränkning i deras rättigheter, ty såsom vi veta litet hvar, gå de flesta norrländska lastfartyg på Englands och Frankrikes norra hamnar.

I Danmark, Norge och Finland äro förordningarne om kompetens för fartygsbefälhafvare mycket strängare än hos oss. Sverige bör därför, mine Herrar, söka att följa dessa sina grannar, så att icke våra fartygsbefälhafvare blifva utpekade såsom okunnige. Låt om oss icke invagga oss i någon föreställning om vår handelsflottas förträfflighet, och framför allt icke något skryt; ty derigenom bedraga vi endast oss sjelfva. Det är uppenbart, att, om våra fartygsbefälhafvare äro okunniga i jemförelse med grannländernas, vår sjöfart i längden kommer att lida i anseende.

Det har blifvit yttradt, att den ifrågasatta reformen skulle komma att mötas af ett allmänt ogillande och att den i dag förda diskussionen skulle vara ett bevis derpå. Ja, om jag skulle sluta till en författnings olämplighet af den häftighet, hvarmed en och annan anfaller densamma, så skulle detta vara sant, men af egen erfarenhet vet jag, att det oftast händer, att ju svagare och sjukare sak man har att försvara, ju starkare ansats gör man. och ju mer tager man munnen full för att slå puder i ögonen. Jag tänker icke mer iugå i något slags svaromål på de mer eller mindre häftiga anfall, som gjorts mot mig under denna diskussion, utan med undergifvenhet bära dem, liksom många andra sådana förut.

Om nu denna författning verkligen rönt ett allmänt ogillande, hvarför har då icke någon af dessa sjö-befälhafvare- och matrosföreningar, hvilka den ärade talaren på sundsvallsbänken önskade höra i saken, gjort någon framställning hos Kongl. Maj:t. Att två motionärer inom Kammaren gjort framställning i ämnet bevisar icke mycket för mig, med all respekt i öfrigt för deras åsikter. Men min egen erfarenhet och den kännedom jag har derom, att ingen af alla dessa föreningar ingått till Kongl. Maj:t med anhållan om ändring i saken, tala verkligen mer än något som helst anlopp, huru detaljrikt det än må vara; ty ord skrämma mig aldrig, äfven om man tager munnen aldrig så full.

En talare har yttrat att i utlandet anlitas våra befälhafvare framför andra af hvilken annan nation som helst. Jag tror, att en sådan der fras icke ens förtjenar att bemötas. Men jag vill dock säga, att vid de förhandlingar, som förevoro inom komitéen, lemnades mången upplysning om verkliga bristande insigter hos en och annan af våra befälhafvare. Härmed fördömer jag icke det aktade befälhafvareståndet, som jag tvärtom högaktar. Man kan väl icke anse såsom ett anfall emot befälhafvarne, såsom klass betraktade, om man säger, att bland dem de finnas, som icke försvara sin plats.

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

Frågan är nu, om en reform sådan som den ifrågavarande, som varit förberedd under 38 år och, sedan den i form af 1878 års författning utkommit, blifvit på Riksdagens begäran suspenderad under ett år, om, säger jag, denna reform kan anses för tidigt genomförd. Jag föreställer mig tvärtom, att den är af högsta behovet påkallad, om vi icke för framtiden skola komma att stå efter de stora sjöfarande nationerna. Det har äfven af Herr Sjöministern blifvit upplyst, att ifrågavarande författning, om man vill tala om den praktiska delen af kompetensvilkoren, är bättre än 1842 års förordning i så måtto nemligen, att enligt den förre man för att vara behörig att aflägga sjökaptensexamen måste, icke allenast hafva tagit förste styrmansexamen, utan äfven förete bevis om flera månaders sjöbefarenhet i egenskap af förste styrman eller underbefälhafvare. Denna plats, eller befälhafvarens, som befaller öfver alla sina underlydandes lif, emedan han kan vedervåga dem, som kan förstöra fartyg och last, denna plats är så vigtig, att man i sanning behöfver betänka sig mer än en gång för att icke få densamma beklädd med någon olämplig person. Jag har derföre varit och är fortfarande af den mening, att man i fråga om kompetensvilkoren för befälhafvare ingalunda gått för långt uti 1878 års förordning.

Om Herrarne nu begära uppskof på ett eller par år med tillämpningen af denna förordning, så skola vi i allt fall 1882 befinna oss på alldeles samma punkt som nu. Det skall nemligen äfven då finnas personer, som kunna säga, att de blifvit förnärmade genom den nya förordningen, emedan de ega de teoretiska insigter och den sjöbefarenhet, som väl enligt 1842, men icke enligt 1878 års förordning berättiga dem att utan någon inskränkning föra fartyg.

Jag vill nu icke vidare upptaga Kammarens tid. Men innan jag slutar, ber jag dock att få säga, att jag befarar, att en och annan af Herrarne, som mest klandra författningen i fråga, aldrig läst den.

Herr Hammarberg: Jag hade icke ämnat yttra mig i denna fråga och jag skall äfven i anseende till den långvariga diskussionen fatta mig så kort som möjligt. Jag inskränker mig således till att instämma i Herr Friherre Stackelbergs yttrande på förmiddagen. Jag skulle äfven hafva stannat vid det slut, hvartill han kom, och således under förhoppning att så snart som möjligt få till stånd en författning, som enligt min åsigt är af behovet påkallad, yrka, att ifrågavarande författning, vederbörligen rättad i anmärkta hänseenden, måtte träda i verksamhet den 15 Maj 1882, men då ett förslag sedermera blifvit af Herr Axell framställt, deruti någon viss tids uppskof med

Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)

författningens tillämpning icke blifvit bestämd, och osäkert är, om den ifrågasatta revideringen af densamma skulle medhinnas till förstnämnda tid, så förenar jag mig med Herr Axell i det af honom senast framställda yrkande.

Friherre Stackelberg: Jag begärde ordet endast för att med frångående af mitt förslag förena mig med Herr Axell i det af honom senast framställda.

Herr Lindmark: I likhet med den föregående talaren ber jag att nu få förena mig med Herr Axell i det af honom senast framställda förslag.

Herr Aspelin: Jag ber endast att få förena mig med Herr Axell om det af honom senast framställda förslag.

Öfverläggningen var slutad. Herr vice Talmannen gaf propositioner, enligt de meningar som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, dels på bifall till samma hemställan med den förändring att den deri förekommande tidsbestämmelsen den 1 April 1885 skulle utbytas mot den 15 Maj 1882, dels på antagande af Herr Jöns Rundbäcks under öfverläggningen framställda ändringsförslag, dels på det yrkande, Herr Axell i sitt angående förevarande fråga senast afgifna yttrande framställt, dels ock slutligen på afslag å Utskottets hemställan; och förklarade Herr vice Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för Herr Jöns Rundbäcks förslag. Votering blef begärd samt anställdes, sedan Herr Axells yrkande antagits till kontraposition, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

Den, som, i anledning af Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts, i dess Utlåtande N:o 3, gjorda hemställan, vill, att Kammaren skall besluta i öfverensstämmelse med det af Herr Jöns Rundbäck i ämnet framställda yrkande

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt Herr Jöns Rundbäcks omförmälda yrkande, med uteslutande af de deri förekommande orden »och sedan Riksdagen blifvit i ämnet hörd».

Voteringen utföll med 64 ja mot 104 nej; och hade Kammaren således fattat följande beslut:

»att Riksdagen, så fort som möjligt, genom underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t täcktes påbjuda att med tillämpningen af dess nådiga förordning af den 22 November 1878, angå-

ende befälet å svenska handelsfartyg, skall, utom hvad angår det Kongl. Kommerskollegium redan lemnade bemyndigande att på derom gjord ansökan meddela styrmans- och befälhafvarebref samt den behörighet, som innehafvande af sådant bref eller afläggande af den i gällande reglemente för navigationsskolorna i riket föreskrifna ångbåtsbefälhafvare-, öfvermaskinist- och maskinistexamen medför, anstå intill dess Kongl. Maj:t — efter inhemtande af upplysningar från sakkunnige och praktiske män samt föreningar inom vårt land — kan komma i tillfälle taga frågan under förnyad ompröfning och derefter utfärda sådan ny förordning i ämnet, hvartill pröfningen kan föranledas.

*Angående
befäl å svenska
handelsfartyg.
(Forts.)*

Detta beslut skulle, jemlikt 63 § 3 mom. Riksdagsordningen, genom utdrag af protokollet Medkammaren delgifvas.

§ 2.

Till behandling förekom Stats-Utskottets Utlåtande N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Femte hufvudtitel.

Punkten 1:

Mom. a):

Utskottet hade hemställt,

det Riksdagen, med bifall till derom af Kongl. Maj:t gjord framställning, måtte medgifva, att utöfver de afgifter för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län, hvilka enligt 1876 års Riksdags beslut anvisats för genomförande af löne-regleringen för flottan, jemväl öfriga under år 1881 inflytande dylika afgifter finge för löne-regleringens behof under sistnämnda år användas.

*Angående
medel för ge-
nomförande af
flottans löne-
reglering.*

I anledning af denna hemställan yttrade:

Herr Ola Andersson i Burlöf, hvilken inom Utskottet anmält reservation vid förevarande punkt: Ehuru jag icke gör något yrkande i det syfte jag skulle önska, att ett beslut af Riksdagen fattades, eftersom jag icke tror, att Riksdagen kan fatta ett sådant beslut på grund af en enskild ledamots framställning, ber jag att med några ord få angifva, hvad jag afsett, då jag tecknade mig såsom reservant vid denna punkt. Jag anser nemligen, att det vore önskligt och att man bör sträfva derhän, att man i hvarje hufvudtitel och till följd deraf äfven i riksstaten finge se alla inkomster och utgifter uttryckta, ty blott derigenom blifver det möjligt att göra en korrekt jemförelse mellan ett föregående år och ett senare. Nu har Kongl. Maj:t i denna punkt föreslagit ett kontant anslag af 50,000 kronor för genomförande af flottans löne-reglering, men Kongl. Maj:t har också föreslagit, »att Riksdagen må medgifva, att utöfver de afgifter för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län, hvilka

Angående
medel för ge-
nomförande af
flottans löne-
reglering.
(Forts.)

enligt 1876 års riksdagsbeslut anvisats för genomförande af löne regleringen för flottan, jemväl öfriga under år 1881 inflytande dylika afgifter må för löne regleringens behof under sistnämnda år användas». — Genom ett sådant sätt att uppställa staten, får man i budgeten endast se de 50,000 kronorna, oaktadt detta belopp är en jämförelsevis obetydlig eller mindre betydlig del af hvad staten kostar.

Under de senare åren och intill 1878 hafva dessa vakansafgifter i Blekinge och Södra Möre uppgått till 101,707 kronor 30 öre. Huru mycket de öfriga vakansafgifterna uppgått till, är jag icke i tillfälle att nu angifva, men jag har härmed velat visa, att det skulle leda till god ordning och reda, om man finge se alla inkomster och utgifter i staten. Ty, såsom jag antydde, förr än vi komma derhän, är det icke möjligt att göra en jämförelse mellan föregående och efterföljande års inkomster och utgifter. Jag vill icke göra något yrkande, så mycket mindre som det synes mig, att man kunde vinna målet i allt fall, när uppmärksamheten blott blifvit fäst derpå. Saken har inom Stats-Utskottet haft icke så ringa sympatier för sig, ehuru icke flere reserveranter blifvit antecknade. Då jag icke haft något i öfrigt att anmärka mot staten i denna del, gör jag icke något annat yrkande, än det om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Chefen för Kongl. Sjöförvarsdepartementet Herr Statsrådet Friherre von Otter: Jag anhåller, med anledning af den siste ärade talarrens yttrande, att få erinra om, hvad som i 1877 års statsrådsprotokoll öfver finansärenden till statsverkspropositionen upplyses, nemligen, att den fråga, som af honom här blifvit väckt, redan då varit föremål för Kongl. Maj:ts uppmärksamhet, men vid den tiden icke ansetts böra föranleda till någon åtgärd.

Förhållandet är det, att, sedan vakanssättningen år 1872 började och fortgått till år 1875, hade redan ungefär $\frac{2}{3}$ af de till vakanssättning medgifna nummer blifvit satta på vakans. Under sådana förhållanden ansåg departementschefen med reda och god ordning öfverensstämmande, att, på sätt Herr Andersson åsyftat, dessa vakansafgifter upptoges bland statsverkets inkomster, mot att bland utgifterna uppfördes ett motsvarande belopp. Förvaltningens af sjöärendena yttrande infordrades, och förvaltningen tillstyrkte förslaget. Frågan remitterades till Statskontoret, och Statskontoret tillstyrkte densamma. Frågan föredrogs för Kongl. Maj:t — jag tror i Oktober månad 1876 — och Kongl. Maj:t fann skäl att för det dåvarande föreskrifva den åtgärden, att Statskontoret skulle vid beräkningen af statsverkets inkomster upptaga dessa vakansafgifter bland båtsmansvakansmedlen, på det att frågan i dess helhet skulle kunna tagas i öfvervägande i sammanhang med framställningarne till 1877 års riksdag.

Emellertid befans det, när rapport inkom öfver den fortsatta vakanssättningen, att densamma mycket litet vidare fortskridit. Jag vill påminna mig att det var qvar ungefär 225 nummer, då det, när förslaget först uppstod, återstod mellan 300 och 400 man.

Dels på grund deraf, att ännu 225 nummer voro qvar och dels därför att Kongl. Maj:t till 1877 års Riksdag gjort framställning om vissa lättnader i indelningsverket, hvaraf äfven borde följa nedsättning

i vakansafgifternas belopp, fann Kongl. Maj:t, då statsverkspropositionen till föredragning förevar, förslaget för det dåvarande icke böra till någon åtgärd föranleda. Sedan dess har vakanssättningen alltjemt fortgått mycket långsamt, så att den 1 sistlidne Januari qvarstodo ännu 152 nummer, som icke voro vakanta, hvadan alltså under de tre sista åren vakansernas antal icke ökats med flera än omkring 73 nummer.

Men det är en annan omständighet, som måhända äfven bör uppmärksammas. På samma gång det, enligt min uppfattning, är en fullt riktig åsigt Herr Ola Andersson uttryckt, torde man böra erinra sig hvad Herrarne väl känna, eller att vakanssättningen är grundad på kontrakt, som gälla för en tid af tio år. Om nu summan af alla vakansafgifterna skulle uppföras på femte hufvudtitelns stat, skulle det ju kunna hända, ehuruval det är föga troligt, att vederbörande rusthållare vid vakanstidens utgång kunde finna med sin fördel förenligt att åter uppsätta numren; och på detta sätt skulle ersättningsanslaget å hufvudtiteln kunna komma att årligen förändras. Detta är en omständighet, som torde böra bemärkas, om den ock ej är af beskaffenhet att böra förhindra den ifrågasatta reformen.

Hvad jag nu anfört har emellertid varit skälet, hvarför frågan ännu ej blifvit föremål för Kongl. Maj:ts framställning till Riksdagen.

Vidare anfördes icke. Kammarern biföll Utskottets hemställan.

Mom. b.

Bifölls.

Punkten 2.

Kongl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen att, med ändring af den utaf Riksdagen jemlikt dess skrifvelse den 15 Maj 1874 för dess del godkända bestämmelse angående tiden för tillträädandet af den tjenstemännen vid flottans civilstat tillkommande löneförhöjning efter vissa års tjenstetid, medgifva, att det för Marinförvaltningen gällande, i sjetten punkten af nådiga Kungörelsen den 7 December 1877 intagna stadgande finge å nämnda civilstat tillämpas; dock att löneförhöjning i enlighet med deri stadgad beräkningsgrund icke skulle ifrågavarande tjenstemän tillgodokomma förr än från och med år 1881.

Om ändring i vilkoren för tillträädande af löneförhöjning vid flottans civilstat.

Beträffande detta nådiga förslag hade Utskottet hemställt,

att samma förslag icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Efter föredragning af Utskottets hemställan, mot hvilken Grefve S. Lagerberg inom Utskottet reserverat sig, anförde:

Herr Gasslander: Då jag såsom medlem af Marinförvaltningen medverkat till den underdåniga framställning i detta ämne, som för-

Om ändring i villkoren för tillträddande af löneförhöjning vid flottans civilstat. (Forts.)

anledt Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, så skall jag bedja att något få redogöra för denna fråga.

Om, såsom skulle kunna synas efter den framställning Utskottets utlåtande innehåller, denna fråga endast och allenast afsäga en löneförändring till förmån för tjänstemännen vid flottans civilstat, i fråga om åtnjutande af ålderstillägg, så tror jag icke, att Marinförvaltningen skulle ansett skäligt att till Kongl. Maj:t ingå med denna framställning, och ganska troligt är, att Kongl. Maj:t då icke heller till Riksdagen framställt detta sitt förslag. Men denna fråga har äfven en annan sida och det är att söka bringa dessa tjänstemäns villkor i öfverensstämmelse med dem, som gälla vid de förvaltande verken i Stockholm, och saken blefve sålunda äfven till fördel för det allmänna.

För utredandet af denna fråga vill jag till en början söka göra en framställning af de olika villkoren för åtnjutande af ålderstillägg vid civilstaten i Karlskrona och vid de förvaltande verken i Stockholm.

Vid 1874 års riksdag bestämdes att tiden för tillträddandet af de i staten upptagna lönetillökningar efter vissa års tjänstgöring inom samma grad beräknas från och med året efter det under hvilket tjänsteman blifvit på ordinarie stat till tjänst inom graden förordnad eller befordrad.

Der fans sålunda icke stadgadt något annat förbehåll, än att fem år skall hafva förflutit, sedan tjänstemannen blifvet förordnad eller befordrad. Men för samtliga de förvaltande verk i Stockholm, hvilka senare reglerats, nemligen Medicinalstyrelsen, Fångvårdsstyrelsen, Landtmäteristaten, vissa embets- och tjänstemän vid landstaten, Kongl. Maj:ts kansli, Justitiekanslersexpeditionen, Telegrafstyrelsen, Generalpoststyrelsen och Generaltullstyrelsen, bestämdes det att der förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af samma tjänst ansåges böra egrum, löntagaren finge för åtnjutande af denna förhöjning tillgodoräkna sig den tid, som före den nya statens utfärdande förflutit från hans tillträde till tjänsten vare sig på grund af fullmakt eller förordnande i följd af frågan om verkets organisation. Tillika bestämdes för sistnämnda verk, att tjänstemannen skulle under dessa 5 år hafva sjelf skött tjänsten i minst 4 år samt äfven att rätten till tillträde af ålderstillägget vore beroende på pröfning af hans tjänsteförhållande. Sålunda förefinnes en ganska betydlig olikhet i det fallet emellan flottans civilstat och dessa förvaltande verk, nemligen den, att vid den förra tillträdet till ålderstillägget är oberoende af pröfning utaf tjänsteförhållanden och oberoende af längre tids tjänstledighet eller icke, hvar emot vid de förvaltande verken i Stockholm är stadgadt, att tjänstemannen skall hafva sjelf tjänstgjort minst 4 år af 5 och att hans förhållande i tjänsten skall pröfvas. Det var denna omständighet, som föranledde Marinförvaltningen att, för att bringa likhet i förhållandena vid de olika verken, till Kongl. Maj:t göra en framställning i ämnet derom, att, då en ändring gjorts i det ena fallet, äfven ändring borde göras i det andra, så att äfven dessa tjänstemän skulle få tillgodoberäkna sig den tid, de skött sina tjänster under organisationstiden. Detta finnes bestämdt omförmäldt på sidan 6 i Kongl. Maj:ts proposition. Denna omständighet kan man nu icke vid genomläsande af Stats-Utskottets utlåtande fullt få klar för sig. Utskottet säger nemligen, att

det vill synas »som om den omständigheten, att vid de lönestater, hvilka på senare åren blifvit reglerade, vilkoren för tillträdande af ålderstillägg blifvit i någon mån annorlunda uppställda än för flottans civilstat, icke innebure tillräcklig anledning att nu vidtaga ändringar i en aflöningsstat, som så nyligen blifvit i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag af Riksdagen fastställd». Dervidlag har då Utskottet ställt sig på en mycket konservativ ståndpunkt; det anser sig icke böra ändra hvad som en gång är gjordt. Men om man genomläser Kongl. Maj:ts proposition, så finner man att flottans civilstat ordnades först af alla embetsverk, som varit föremål för omorganisation, och att de för tillträde af ålderstilläggen bestämda vilkor då voro något alldeles nytt, så att närmare utredning angående tiden för tillträdet icke förekom, hvadan någon bestämmelse derutinnan icke heller ingick i den nya organisationen af denna civilstat, utan att det endast stadgades, att tjänstemannen skulle hafva varit inom tjänstegraden förordnad eller befordrad på ordinarie stat och icke något om, huruvida han fick räkna sig till godo sin tjänstetid före organisationens genomförande. Emellertid tillämpades nu detta på det strängaste sättet, så att ålderstillägget icke kom att beräknas efter den tid man inalles tjänstgjort. Men då sedermera nya organisationsförslag framlades, kom man att tänka på rättvisan och billigheten af, att tjänstemännen finge räkna sig denna tjänstetid till godo och då intogs en sådan bestämmelse för alla embetsverk. Emellertid låg då ett redan förut fattadt beslut i afseende på civilstaten emot, så att denna stat icke kunde komma i åtnjutande af samma förmåner, som de öfriga embetsverken. Mig synes likväl, att rättvisa och billighet fordra, att dessa bestämmelser blifva lika för alla tjänstemän. Det vill dock tyckas, som om Utskottet icke ansett denna konservativa ståndpunkt i afseende på nu föreliggande fråga vara tillräcklig för motiverande af dess afslag. Utskottet har nemligen dertill fogat några ytterligare skäl, vid hvilka jag ber att litet få uppehålla mig.

Utskottet säger, att det för bemälda civilstat inneburit en särskild fördel, att dess aflöning blifvit på fast stat förhöjd redan flere år, innan de centrala embetsverken af en motsvarande förmän kommit i åtnjutande. Nu är det uppenbart, att tjänstemännen vid flottans civilstat äro Kongl. Maj:t och Riksdagen synnerlig tack skyldige, därför att deras löne reglering ordnats och deras löner förbättrats, men då Utskottet säger, att denna omständighet, att löne regleringen skedde 1874, för tjänstemännen varit en särskild förmån i jämförelse med om löne regleringen skett senare, såsom vid de förvaltande embetsverken, ber jag få visa, att så icke är förhållandet. Om jag då, för att kunna uppställa en jämförelse, utgår från förhållandena vid Marinförvaltningen, som ordnades 1877, och den nya staten trädde i kraft 1878 — civilstaten ordnades 1874 och den nya staten trädde i kraft 1875 — kan jag t. ex. taga löneförhållandena för en kamrer. En kamrer vid civilstaten hade efter gamla staten 3,096 kronor i lön, efter den nya staten deremot 4,000 kronor i lön och tjänstgöringspenningar tillsammans. Efter fem år kan han erhålla ett ålderstillägg af 500 kronor och efter ytterligare fem år ännu 500 kronor. Då nu organisationen trädde i kraft 1875, har denna tjänsteman således först i år, 1880 kom-

Om ändring i vilkoren för tillträdande af löneförhöjning vid flottans civilstat.
(Forts.)

Om ändring i mit i åtnjutande af första ålderstillägget. Lönetillägget hade förut vilkoren för tillträdande af löneförhöjning vid flottans civilstat. (Forts.)

från år 1875 utgjort 904 kronor årligen under de första fem åren och hafva från i år tillkommit 500 kronor, således tillsammans 1,404 kronor. Räkna jag nu tillsammans dessa belopp, finner jag, att han under dessa 6 år från 1875 till och med 1880 uppburit i löneförbättring 5,924 kronor. Om nu alldes samma lönevillkor för honom af Riksdagen godkänts 1877 — såsom förhållandet var med Marinförvaltningen — och träd i kraft 1878, så hade denna tjänsteman egt rättighet att vid 1878 års början tillträda tvenne ålderstillägg, ty då räknades äfven omorganisationstiden, och då hade löneförbättringen under åren 1878, 1879 och 1880 uppgått till 1,904 kronor per år eller sammanlagdt under dessa tre år till 5,712 kronor. Deraf visar sig, att en kamrer vid slutet af innevarande år 1880 på denna organisations tidigare genomförande vunnit mellan 2- och 300 kronor. När man nu kommer in på år 1881, ställer sig frågan annorlunda, ty då skulle han, om organisationen börjat 1878, haft dubbelt ålderstillägg, men nu, då den börjat 1875, endast enkelt. Vid 1881 års slut skulle efter nu gällande grunder lönetillökningen utgjort 7,328 kronor, men deremot efter de villkor, som tillämpas för 1878 års organisation, 7,616 kronor. Han hade således för år 1881 vunnit på ett uppskof med organisationen till år 1878. Sammaledes är förhållandet med åren 1883 och 1884, men år 1885 blir förhållandet lika och siffrorna jemna ut sig efter båda organisationerna. Vid sådant förhållande tror jag, att Utskottet, i afseende på detta skäl, begått ett misstag, ty någon särskild förmån, räknad efter penningvärdet, kan man ingalunda säga kommit honom till del.

Det andra skälet, som Utskottet anført, lyder sålunda:

Dessutom torde ej böra lemnas oanmärkt, att aflöningsstaten för flottans civilstat äfven uti ett annat hänseende skiljer sig från de aflöningsstater, som på senare åren blifvit inrättade, i det i den förra staten tjänstgöringspenningarne äro, i förhållande till hela aflöningsens belopp, satta vida lägre än i de centrala embetsverken är förhållandet; och denna olikhet bereder löntagarne vid flottans civilstat en fördel ej endast derigenom att de vid sjukdomsförfall få bibehålla större del af aflönningen, utan äfven genom pensionernas högre belopp.

Äfven detta Utskottets andra skäl för afstyrkande af Kongl. Maj:ts förslag tror jag tål vid någon jemkning. Tiden har icke medgifvit, att jag kunnat göra jemförelse beträffande alla de centrala embetsverken i Stockholm och Utskottet nämner ej något särskildt, men jag har anställt jemförelse med tjänstemännen i Marinförvaltningen, som torde vara att närmast jemföra med flottans civilstat, äfvensom med tjänstemännen i Statskontoret. Som vi veta, förefinnes ej någon större olikhet mellan sistnämnda verks aflöningsförhållanden och de öfrige nyregerade centrala embetsverkens.

Nu förekommer en omständighet, som Utskottet ej synes hafva fäst sig vid, nemligen att de centrala embetsverkens tjänstemän i allmänhet fått högre aflönning än den, som förunnats flottans civilstat. Jag klandrar ingalunda detta, ty som jag tror har den högre aflönningen på goda grunder beviljats, men denna förhöjning är lagd på tjänstgöringspenningarne och vid sådant förhållande är uppenbart, att pro-

portionen mellan lön och tjänstgöringspenningar skall ställa sig mera ogynnsamt för de centrala embetsverkens tjänstemän än för flottans civilstat, hvilket dock ej i och för sig kan kallas för en fördel åt flottans civilstat, när de centrala verkens tjänstemän dock i det hela åtnjuta högre aflöning. Jemför man kamreraren i flottans civilstat med honom i Marinförvaltningen, har den förre i lön och ålderstillägg 4,000 och i tjänstgöringspenningar 1,000 eller tillsammans 5,000 kronor; den senare åter lön och ålderstillägg 4,000 och tjänstgöringspenningar 1,500 eller tillsammans 5,500 kronor — således 500 kronor högre aflöning än den förre. Men förhöjningen ligger i tjänstgöringspenningarne, så att vid tjänstledighet dessa båda tjänstemän uppbära lika aflöning, men den senare vid tjänstgöring åtnjuter 500 kronor mera än den förre, räknadt för år. Jag tror således ej, att denna omständighet egentligen talar till stöd för Utskottets utlåtande.

*Om ändring i
vilkoren för
tillträdan af
löneförhöjning
vid flottans
civilstat.
(Forts.)*

Dessutom säger Utskottet, att tjänstemännen vid flottans civilstat njuta fördelen af högre pensioner. Detta är emellertid ett misstag, ty de hafva i de flesta fall fullkomligt lika pensioner med de centrala embetsverkens tjänstemän. Sekreterare och kamrerare 4,000 kronor, revisorer och bokhållare 2,800 kronor, under förutsättning att de äro på ny stat. Kassörerna deremot hafva olika pension, nemligen vid flottans civilstat 3,200 kronor, men vid Marinförvaltningen endast 2,800 kronor. Denna olikhet härrör deraf, att kassören vid flottan har en grad högre än kassören vid Marinförvaltningen, som tillika är bokhållare.

Dessa äro de jemförelsepunkter, som jag är i tillfälle att framvisa, och då jag nu tror mig hafva framlagt tillräckliga skäl för att ådagalägga, att de motiv, Stats-Utskottet anfört, icke äro fullt hållbara samt det väl ej torde vara skäl att fortfarande bibehålla en sådan olikhet med afseende å grunderna för aflöningarnes beräkning mellan två så lika embetsverk, som i det hela taget flottans civilstat och flottans öfverstyrelse äro, så kunde jag redan i denna omständighet henta tillräckligt stöd för en anhållan, att Kammaren ville bifalla Kongl. Maj:ts förslag, men jag skall ännu anföra ett skäl, som ytterligare bör tala till förmån för saken. Det inhemtas ej af utlåtandet och framgår ej af de anföranden, hvilka äro gjorda. Förhållandet är nemligen, att organisationen i flottans civilstat genomfördes 2 år, innan löneregleringen vidtog. Organisationen genomfördes vid 1873 års början, då ett nytt sätt för räkenskapsföringen på befallning infördes, och löneregleringen från och med 1875 års början. Det är lätt att inse, att vid en sådan betydlig omstöpning af redovisnings sättet vid flottan, som medföljde den nya organisationen, det skulle vara en särdeles besvärlig tid. Redovisningen för näst föregående år skulle ske efter de gamla grunderna och för det löpande året efter de nya. Då vidare tjänstemännen under hela organisationstiden tjänstgjort i samma grad, ehuru utan fullmakt, och sedermera några bland dem kommit till den ålder, att det ej är mycket sannolikt, att de särdeles länge skola få åtnjuta andra ålderstillägget, om de ens uppnå åldern för tillträdet, så synes mig billigheten fordra, att hvad Kongl. Maj:t föreslagit vinner Riksdagens godkännande.

Med afseende å penningfrågan är saken ytterst obetydlig. Utgif-

*Om ändring i
vilkoren för
tillträdande af
löneförhöjning
vid flottans
civilstat.
(Forts.)*

ten skulle blifva första året 2,500, andra året 2,000, tredje året 1,500, fjärde året 1,500 och femte året 1,000 kronor. Sedan är all fråga om den saken förfallen, ty då hafva de tjenstemän, hvilka saken rör, kommit i den ställningen, att de efter nu gällande vilkor skulle vara berättigade till sina ålderstillägg, utan att Riksdagen särskildt behöfde pröfva frågan derom. Kongl. Maj:t har föreslagit, att det gamla reservationsanslaget måtte få oförändradt kvarstå i staten och tillika upplyst, att genom afgång tillgång finnes att betäcka den utgift, som skulle förorsakas genom Riksdagens bifall till de begärda ålderstilläggen. Således behöfs ej någon förändring i de siffror, som Utskottet upptagit i tabellen öfver femte hufvudtiteln.

Herr vice Talman! Jag anhåller om proposition på afslag å Utskottets förslag och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Olof Jonsson: Jag anser det ej alldeles behöfligt att följa den förre talarens vidlyftiga spekulationer med afseende å rättvisan vid embets- och tjenstemännens aflönande och vill endast erinra honom, att det ej vore möjligt att skipa rättvisa i den riktning han antydt. När talaren söker visa, att flottans civilstat i aflöningsväg blifvit tillbaka-satt för andra tjenstemannacorpser, så ber jag honom betänka, huruvida icke de tjenstemän, hvilka ännu ej ernått reglering och ej få nya löner förr än år 1882 till exempel, äro i en ännu sämre ställning än flottans civilister. Frågan gäller dessutom ej blott beräkningen af ålderstillägg, utan man bör äfven taga med i beräkningen, att tjenstgöringspennin-garne vid nyare lönerregleringar blifvit satta till högre procent af aflön-ningen än förut. Man måste äfven taga detta i betraktande, om jem-förelser skola göras. I händelse de motiv, Utskottet anført i betän-kandet, ej skulle anses tillräckliga, tror jag, att hvad jag nu antydt skall vara afgörande. Hvart skulle det väl leda, om Riksdagen opp-hörligt skulle reglera och om igen reglera lönerna för stater och corpser? Skulle man ändra lönerna vid minsta anledning till orättvisa i aflöning mellan särskilda tjenstemän, finge man kanske göra om aflöningsstaterna hvarje år. Jag skall emellertid ej uppehålla Kammarrens tid längre med att onödigtvis orera i en sak, som jag anser vara fullkomligt rätt uppfattad af Stats-Utskottet, till hvars förslag jag yrkar bifall.

Herr Carl Ifvarsson: Jag borde nästan efterkomma den före-gående talarens uppmaning att icke vidare orera i saken. Frågan förefaller mig temligen enkel och klar, men, oaktadt jag ej i allt kun-nat följa talaren här framför, har jag dock hört ett och annat ytt-rande från honom, som jag ej vill lemna utan svar.

I första rummet vill jag erinra derom, att det ej är mer än 5 eller 6 år sedan de nya lönerregleringarne påbörjades och att man ännu ej hunnit till slutet dermed, ty ännu återstå några centrala embetsverk i hufvudstaden oregrerade. Skulle vi nu åter börja reglera de embets-verk eller stater, hvilka först blefvo reglerade, så skulle vi upphörligt få reglera lönerna för alla möjliga embetsverk och stater. Ett sådant sätt att behandla saken tror jag ingalunda kan vara lämpligt.

Hvad särskildt beträffar flottans civilstat, torde det otvifvelaktigt hafva varit en fördel för vederbörande tjenstemän, att denna stat blif-

vit reglerad först af alla. Beviset derföre ligger i löneanslagets förhöjning till *hela* corpsen. Men att icke *alla* tjänstemän inom corpsen vunnit på regleringen eller vunnit lika mycket, det kan nog hända. Naturligtvis hafva de nya lönerna lämpats efter behovet och derigenom en tjänsteman kunnat få jmförelsevis högre lön än han haft förut, då en annan fått mindre förhöjning. Sådant kan ega rum och måste ofta ega rum vid löne regleringar.

*Om ändring i
vilkoren för
tillträdande af
löneförhöjning
vid flottans
civilstat.
(Forts.)*

Den jmförelse, talaren uppdrog, gick också hufvudsakligen derpå ut, att en viss tjänsteman i flottans civilstat skulle hafva vunnit mera, om hans lön blifvit reglerad 2 år senare. Deremot visade han ej, att icke tjänstemännen i samma corps i *allmänhet* vunnit på regleringen genom att först af alla erhålla nya löner. Icke heller bevisade han, och kunde naturligtvis ej göra det, att, i händelse flottans civilstat fått vänta och t. ex. blifvit den siste bland alla verk och stater, som undergått reglering, aflöningsförhållandena derigenom skulle hafva tagit sig fördelaktigare ut.

Enär jag sålunda anser att Stats-Utskottets skäl mot Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag icke blifvit vederlagda och svårligen lära kunna vederläggas, skall jag i det afseendet icke blifva mångordig. Jag vill endast fästa uppmärksamheten derå, att för tjänstemännen i de embetsverk, som först reglerades, *lönen* bestämdes större i förhållande till tjänstgöringspenningarne, än hvad fallet blef i afseende på de embetsverk, hvilkas omreglering skedde senare. Vid den första omregleringen bestämdes nemligen aflöningen att utgå till ungefärligen $\frac{3}{4}$ i lön och $\frac{1}{4}$ i tjänstgöringspenningar, men fastställdes i de efteråt omreglerade verken till omkring $\frac{2}{3}$ i lön och $\frac{1}{3}$ i tjänstgöringspenningar. Tjänstemännen vid flottans civilstat, hvilka tillhöra den förra kategorien, hafva således, utom fördelen att en längre tid hafva varit i åtnjutande af bättre lönevilkor, framför tjänstemän i öfriga statens embetsverk, den förmånen att, då de icke äro i tjänstgöring, få bibehålla proportionsvis större del af sin aflönning samt att erhålla högre pension, när de afgå. Att de respektive aflöningsbeloppen i deras helhet icke kunna vara alldeles lika med de för tjänstemännen i andra embetsverk bestämda, kommer sig deraf, att det i en statsförvaltning helt naturligt finnes befattningar, som icke hafva sin motsvarighet i andra tjänster, hvadan man vid aflöningsbeloppens bestämmande någon gång måst afvika från den likformighet, man i detta afseende sökt åstadkomma.

Det principiellt rättaste vore utan tvifvel, att staten bestämde aflöningen för sina tjänstemän efter för handen varande tillgång på sådana; men denna princip kan dock svårligen tillämpas på statens embets- och tjänstemän, enär staten måste på förhand bestämma aflönningarne; dock kan det ifrågasättas om löneförhöjning är nödig, då ingen brist på skickliga sökande till tjänsterna försports. Att nu, efter det aflöningen för sa kort tid tillbaka som sex år blifvit bestämd, komma med begäran om ytterligare förhöjning deri, är ett anspråk, om hvars uppfyllande man väl näppeligen på allvar kunnat göra sig förhoppning, allra helst då, såsom jag nyss antydde, någon brist på sökande och skickliga sökande till erhållande af statsbefattningar i fråga ingalunda försports, utan tvärtom. Helt och hållet får väl dessutom icke lemnas ur betraktande, att inom Riksdagen både motioner väckts och många röster

*Om ändring i
vilkoren för
tillträdande
af löneförhöj-
ning vid flot-
tans civilstat.*

(Forts.)

höjts för lönernas minskande, sedan nu bättre tider inträdt. På samma gång jag dock icke vill förorda en dylik återgång, kan jag ingalunda gå in på att höja aflöningar, hvilka så nyligen som de nu ifrågasvarande, och då under sämre tider än nu, blifvit förbättrade.

Vid sådant förhållande anser jag, att Utskottet haft fullt skäl för sitt afstyrkande af Kongl. Maj:ts förslag i fråga. Hade Utskottet alltid lika goda skäl att bjuda på som nu, så borde vidare ingen tveksamhet kunna uppstå, om man skall bifalla eller förkasta dess framställningar.

Såsom skäl för Kongl. Maj:ts förslag har, bland andra, anförts det, att man derigenom skulle åstadkomma likställighet mellan flottans civilpersonal och öfrige statens tjänstemän. Men kan det väl kallas att söka åstadkomma likställighet att vilja bereda tjänstemän med större löner i förhållande till tjänstgöringspenningarne än dem, som komma tjänsteinnehafvare i andra embetsverk till del, samma förmåner, som äro de senare medgifna i afseende på åtnjutande af ålderstillägg, utan att bringa aflöningen i öfrigt till likställighet. Uppfylldes denna önskan, komme tvärtom flottans civilpersonal i en bättre ställning än deras vederlikar i andra verk; och dermed hade ju likställigheten upphört å ena sidan, då den vunnits å den andra.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag, hvilket jag tror att Kam-maren med fullt skäl kan godkänna utan afseende på hvarifrån det kommit.

Häruti förenade sig Herr *J. Andersson* i Jönvik.

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet Herr Statsrådet Friherre von Otter: Hade här varit fråga om endast att för några förtjente tjänstemän vid flottans civilstat föreslå tillämpning af samma vilkor, som blifvit bestämda, för snart sagdt, alla de centrala embetsverken i Stockholm, för att derigenom bereda dessa tjänstemän en fördel, hvilken de eljest först senare komma i åtnjutande af, så skulle jag visserligen tvekat att göra detta. Men jag har ansett det vara fördelaktigt äfven för det allmänna, om dessa vilkor blefve tillämpade å tjänstemännen vid flottans civilstat. Det är ju klart, att, om man har vissa bestämmelser, hvarefter löneförmånerna utgå till de civila tjänstemännen i allmänhet, det skall vara en fördel för det allmänna att samma vilkor blifva gällande för en liten corps, som flottans civilstat, för hvilken andra vilkor delvis gälla, allra helst då den uppoffring, hvarmed den kan köpas, inskränker sig till ett så ytterst ringa belopp. Här är, såsom redan blifvit sagdt, icke fråga om någon förändrad lönereglering, utan saken gäller endast att få på flottans civilstat tillämpade samma vilkor, som äro fastställda i fråga om tjänstemän i andra statens civila embetsverk. Detta är skälet, hvarföre jag ansett mig kunna tillstyrka Kongl. Maj:t att i ämnet till Riksdagen göra den ifrågasvarande framställningen.

Hvad här yttrats, om att lönerna skulle vara fördelaktigare för flottans civilstat än för motsvarande embets- och tjänstemän i de centrala embetsverken, kan jag för min del icke anse vara riktigt. Ty, låt vara att för några tjänster vid flottans civilstat, till hvilka mot-

*Om ändring i
vilkoren för
tillträdande
af löneförhöj-
ning vid flot-
tans civilstat.
(Forts.)*

svarande befattningar icke finnas inom de centrala embetsverken, de fastställda lönerna äro något högre än för andra inom samma lönegrad, under det att lön och tjänstgöringspenningar tillsammans äro lika, så är förhållandet likväl det, att för det stora flertalet tjänstemän vid flottans civilstat lönerna äro fullkomligt lika med lönerna i de centrala embetsverken, men tjänstgöringspenningarne ofta icke hälften så höga som för motsvarande tjänstebefattningar i dessa verk.

Då emellertid Utskottet afstyrkt Kongl. Maj:ts förslag, vågar jag knappast hoppas, att hvad Kongl. Maj:t begärt vinner Kammarens bifall. Men i allt fall kan jag icke underlåta att lägga Kammaren på hjertat, att här föreligger ett fall, då utan någon särdeles uppoffring, icke allenast en billig rättvisa kan uppfyllas, utan äfven en fördel för det allmänna beredas.

Herr Sven Nilsson: Jag kan icke förstå att, då Kongl. Maj:ts förslag försvaras på det skäl, som Chefen för Sjöförsvarsdepartementet gjorde, nemligen att man har velat sätta nu ifrågavarande tjänstemän i likställighet med andra statens tjänstemän i ett fall, då man vill bereda de förra en fördel, man icke på samma gång vill att dessa äfven i det fall, der de befinna sig i en bättre ställning än statens öfriga tjänstemän, samtidigt skolat beredas likställighet äfven i detta fall. Detta skulle åtminstone varit fullt konsekvent och rättvist. När man således endast sett saken från en sida, kan icke heller den rättvisa åstadkommas, som man, i öfverensstämmelse med uttalandet från statsrådsbänken, vill åstadkomma. Herr Statsrådet har sjelf medgifvit, att tjänstemännen vid flottans civilstat befinna sig i visst fall uti en bättre ställning än andra statens tjänstemän. Vid sådant förhållande torde de skäl, som Stats-Utskottet uttalat, hafva blifvit berigtigade, och den förordade likställigheten vara fullt tillgodosedd med Utskottets förslag och således de skäl, som framhållits af de statsutskottsledamöter, hvilka yttrat sig i frågan, vara fullt rigtiga. Det kan väl dessutom icke vara lämpligt, att sedan, i full öfverensstämmelse med en Kongl. proposition, lönerna vid det ifrågavarande embetsverket år 1874 reglerats, man redan nu sex år derefter kommer och begär en förändring i dem; jag hemställer till Kammaren hvar detta skulle leda. Såsom jag redan nämnt, kan det icke förnekas och det har icke heller förnekats, att de nu ifrågavarande tjänstemännen äro i visst fall i bättre ställning än en del öfriga tjänstemän. Om nu de förre skulle beredas den förmänen, som nu är föreslagen, och en ändring i sådant syfte vidtagas i deras löne reglering, så kunna med lika rätt andra statens tjänstemän, som genom den nu föreslagna åtgärden komme i en sämre ställning än sina vederlikar, äfven inkomma med begäran om ändring i löne regleringen för dem, så att likställigheten i fördelar blir fullt genomförd. För min del tror jag att Riksdagen bör akta sig för att bereda likställighet på ett sådant sätt.

Den förste ärade talaren sade att Stats-Utskottet här hade varit mycket konservativt. Men jag tror, att han icke bör tala om konservatism hos Stats-Utskottets ledamöter, åtminstone icke hos dem, som tillhöra denna Kammare; jag har åtminstone förut ej hört, att de därför beskyllts. Jag känner ej så noga den ärade talarens åsigt

Om ändring i villkoren för tillträdande af löneförhöjning vid flottans civilstat. i allmänhet, men ett känner jag, och detta är, att han är mycket liberal i frågor, som gälla löneregleringar, der Stats-Utskottet icke kan följa honom.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

(Forts.)

Herr Gasslander: Jag ber om ursäkt att jag ännu en gång tager till ordet i denna fråga. Jag har visserligen icke förhoppning om att mitt yrkande vinner framgång; men jag anhåller dock att få yttra några ord i afseende å ett par anmärkningar, som blifvit framställda.

Den talare, som först efter mig hade ordet, har sagt, att de embetsverk, som hädanefter regleras, komma i en sämre ställning än det nu ifrågavarande embetsverket. Jag ber dock att få fästa hans uppmärksamhet derpå, att de förslag till löneregleringar, som till Riksdagen nu äro framställda, innehålla just precis samma villkor som här ifrågasatts eller att tjänstemännen i afseende å tillträdande af löneförhöjning skola få räkna sig tillgodo organisationstiden.

Hvad angår yttrandet af talaren på hallandsbänken, att organisationen af flottans civilstat kunnat uppskjutas lika länge som organisationen af Arméförvaltningen och att onekligt vore att tjänstemännen vid flottans civilstat erhållit en större fördel deraf att organisationen vidtagits så långt förut, så har jag icke bestridit, utan tvärtom framhållit, att en fördel kommit dessa tjänstemän till del derigenom att regleringen inträffat så tidigt; och de äro också därför tacksamma. Men man bör i denna fråga observera, att flottans civilstat liksom Marinförvaltningen voro de första embetsverk, som sattes under organisation. Redan 1866 anbefaldes organisation af flottans civilstat. Från 1866 till 1875, d. v. s. i det närmaste under nio år, tillsattes i denna stat icke några tjänster på fullmakt, utan tjänstemännen tillförordnades och erhöilo tjänsterna allenast på förordnande. Det kan väl således icke sägas, att det vore en orimlig framställning, om det ifrågasattes, att de tjänstemän, som i nio år på förordnande innehåft de befattningar, hvarå de sedan erhållit fullmakt, måtte få tillgodoräkna sig denna tjänstgöring för åtnjutande af ålderstillägg. De centrala embetsverken i Stockholm, inberäknadt Arméförvaltningen, hvilket verk särskildt framhölls, sattes långt senare under organisation. Jag kan nu icke säkert uppgifva året, men jag tror att det var 1873.

Det var allenast dessa två saker, som jag velat tillägga.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och Herr vice Talmannen framställt proposition enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 3.

Om anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna.

Uti mom. a) hade Utskottet, med tillstyrkande af afslag å Kongl. Maj:ts framställning derom att anslaget till »beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna» måtte från naturen af »förslagsanslag, högst» förändras till reservationsanslag, gjort den hemställan,

att nämnda anslag måtte till oförändradt belopp, 282,000 kronor, fortfarande såsom »förslagsanslag, högst» i riksstaten upptagas.

Om anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna.
(Forts.)

Efter det denna hemställan, mot hvilken reservation inom Utskottet afgifvits af Herrar *C. Ekman, L. Nordenfelt, C. M. Hammar, Grefve S. Lagerberg, K. O. Ljungqvist* och Grefve *A. Mörner*, blifvit inför Kammaren uppläst, lemnades ordet, på begäran, till

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet Herr Statsrådet Friherre von Otter: Såsom skäl för afslag å Kongl. Maj:ts proposition i detta ämne har Utskottet hufvudsakligen anført, att Utskottet antagit det uppfordringen af båtsmän skulle kunna så minskas, att anslaget till beklädnad blefve för behofvet tillräckligt. Jag ber dock få upplysa derom att under de senaste åren har uppfordringen af båtsmän varit begränsad till minsta antal som varit möjligt, för så vidt tjenstbarheten hos denna corps skall kunna vidmakthållas. Förra året var icke någon extra uppfordring alls, och året förut uppfordrades endast ett båtsmanskompani i extra tur för några månader. Jag tror således icke det är möjligt att antalet båtsmän, som skola beklädas för de närmast kommande åren, kan blifva i väsentlig mån mindre än det varit under det sist förflutna året. Och under det året hafva utgifterna å beklädnadsanslaget äfven något öfverstigit anslagssumman, visserligen på långt när icke så mycket som år 1878, men dock något. Under sådana förhållanden och då det är alldeles gifvet att Kongl. Maj:t icke kan utöfva något inflytande på materialprisen — materialierna måste ju betalas, hvad de än må kosta — är det också klart att anslaget icke i allmänhet kan förväntas lemna något öfverskott med mindre dessa pris gå ned.

Då Kongl. Maj:t icke begärt någon förändring i anslaget i annan mån än att orden »förslagsanslag, högst» skulle utbytas emot »reservationsanslag», anser jag pretentionerna dermed satts så lågt som möjligt, alltid i förhoppning att genom klok hushållning framdeles med hvad som kan besparas kunna betala bristen. Om deremot, såsom Utskottet föreslagit, anslaget fortfarande bibehålles såsom förslagsanslag, blir den oundvikliga följden deraf att, om icke materialprisen nedgå, Kongl. Maj:t måste begära ersättning för fyllande af bristen å anslaget, hvilket måhända kunde undvikas, om förslaget ändrades till reservationsanslag.

Herr Carl Ifvarsson: Det är tydligt att, om det icke finnes någon annan utväg att undvika en brist å detta anslag, än den som af Kongl. Maj:t omförmäles, måste det gå derhän att bristen fyllas; men för min del tror jag bestämdt att bristen *kan* undvikas på annat sätt. Icke lär det kunna vara ens tänkbart att någon, som aldrig så litet känner till förhållandena med båtsmännens sysselsättning vid kronans varf, åtminstone i Karlskrona, skall kunna föreställa sig att dessa stora uppfordringar, som hittills egt rum, skola vara behöfliga. De kunde måhända vara behöfliga, då vi hade de stora lineskeppen eller segelfartyg i allmänhet, men numera sedan flottan består egentli-

Om anslaget till beklädnad af sjömans- och skeppsgosse-corpserna.
(Forts.)

gen af ångbåtar, så lærer förhållandet väl icke vara detsamma; nu behöfvas bestämdt icke alla dessa båtsmän, de hafva nu hvarken enahanda eller lika mycket arbete för staten att utföra som förr. Men om nu förhållandet är sådant, så lærer icke hinder heller förefinnas för Kongl. Maj:t att till tjenstgöring inkalla endast det antal båtsmän, som behöfves; och då blir det också för honom möjligt att göra besparingar, så att anslaget icke öfverskrides. Jag tror att, om man ser saken från den synpunkten, så bör man gifva Utskottet rätt, då det icke vill medgifva att reservation på anslaget må ske från det ena året till det andra. Då man för längre tid sedan begränsat anslaget och tillagt orden »förslagsanslag, *högst*», har man dermed velat beteckna, att anslaget icke behöfdes så stort, som det bestämdes, men att detta belopp, hvartill det bestämdes, var det högsta, hvartill anslaget kunde gå. Och jag tror äfven att man har fullt skäl att fordra, det icke ett så stort belopp må åtgå till båtsmännens beklädnad, som under de senare åren dertill användts.

Man talar så mycket om båtsmännens tjenstgöring och tjenstbarhet. Jag säger upprigtigt att deras tjenstbarhet lærer i allmänhet numera icke vara för krigsflottan af så stor betydelse. Den kunde vara af betydelse, då vi hade andra fartyg än nu; men under normala förhållanden blir icke mer än hvar tionde eller kanske blott hvar tjugonde båtsman tjenstbar, i händelse de skulle ut i krig, åtminstone blefve icke flertalet dugligt, derom är jag fullt öfvertygad. Hvartill tjenar då att hafva så stora skaror i tjenstgöring, att så stora uppoffringar fordras för att bekläda dem? Jag tror att det tjenar till nästan ingenting; jag tror att intet större missförhållande i statshushållningen eger rum, än i fråga om användandet af båtsmanshållet. De flesta torde, derom är jag förvissad, vara ense om att båtsmännen, i allmänhet taget, icke äro i egentlig mening tjenlige för vårt nuvarande sjöförsvär. Men det oaktadt skola de uppfordras och staten får vidkännas stora kostnader för deras beklädnad och underhåll. Tjenstgöringen vid stationerna sysselsätter dem till så ringa del — så har man berättat mig — att de kunna få god tid att arbeta åt folket i trakten omkring den plats, der de äro förlagda. Att båtsmännen kunna få någon biförtjenst, medan de äro i tjenst, och folket i orten någon nytta af dem, det vill jag icke bestrida. Jag vill icke heller klandra att båtsmännen sysselsättas med annat arbete, när brist på sådant för kronans räkning förefinnes; men det är icke rätt att staten för deras skull får vidkännas uppoffringar, ty ändamålet med deras uppfostring vinnes icke dermed att man förlägger dem i stora skaror på en ort, der de få gå och sysselsätta sig med annat arbete. Således, om man iuskränker uppfostringarnes storlek och bestämmer dem till det antal, som är fullt behöfligt för flottan, så tror jag att detta anslag bör vara mer än tillräckligt såsom det nu är; jag tror till och med att man ändå skulle kunna hafva tillräcklig anledning att nedsätta det. Utskottet har dock icke velat göra detta, utan föreslagit att anslaget skall utgå med samma belopp som förut; ja, Utskottet har till och med föreslagit, att Kongl. Maj:t skulle få använda besparingen å anslaget under nästa år till betäckande af dessförinnan uppkommen brist. Nu säger man att man icke är belåten med anslagets beskaffenhet, sådant det

nu är, utan vill förvandla anslaget till reservationsanslag. Men jag frågar, hvartill detta skulle tjena, om man tror att anslaget i alla fall blefve för litet. Reservationsanslagens natur är att man skall bespara af anslaget från det ena året till det andra och på det sättet söka att skaffa sig en kassabehållning; men detta anser jag vara onödigt. Deremot tror jag, att en besparing i statsverkets utgifter kan ega rum, och denna är möjlig med bibehållande af anslagets nuvarande natur, så vidt man icke utbetalar mera deraf än som verkligen behöfves. Utgår man från den synpunkten, tror jag således att Utskottets förslag kan ganska väl försvaras. Min åsigt om bästa sättet för sjöförsvarets ordnande är att för sådant ändamål båtsmännen borde om möjligt vara helt och hållet borta. Jag tror till och med icke att man skulle kunna få tillräckligt antal skickliga sjömän bland båtsmännen, äfven om de vore dubbelt så många som nu. Vid sådant förhållande, då en minskning i båtsmännens uppföring lämpligen torde kunna och böra ske, och anslaget, sådant det nu är, således torde vara fullt tillräckligt, hyser jag den öfvertygelsen att man ej bör gå längre än att låta anslaget förblifva hvad det nu är, »förslagsanslag, högst».

På dessa skäl hemställer jag om bifall till Utskottets förslag, ty detta går så långt, som jag tror att man skäligen kan gå under nuvarande förhållanden. Snarare borde man kanske afslå punkten b), om man skulle handla strängt följdriktigt.

Herr Lindmark: Om jag kunde ställa mig på samma ståndpunkt, som den siste värde talaren i allmänhet intager i alla försvarsfrågor, skulle jag instämma med honom deri att man nog på detta anslag kan göra ganska stora besparingar genom att till tjänstgöring för hvarje år inkalla så få båtsmän som möjligt och i stället låta dem stanna hemma i landsorterna till gagn och nytta för rothällarne; på så sätt skulle nog anslaget till och med kunna nedsättas än ytterligare. Men dem, som hafva flottans affärer om hand och som måste tillse att denna trupp blir så tjänstbar som möjligt, dem måste det framför allt ligga om hjertat, att båtsmännen erhålla den härför nödvändiga öfningen. Ingen kan heller med skäl påstå att båtsmännen icke göra annat än gå och slå dank på gatorna i Stockholm och Karlskrona. Båtsmännen äro ju den enda trupp, utom de värfvade regementena, som genomgår en ett-årig värnpligt; och jag vädjar nu, liksom jag förut gjort det, till herrar rothällare, huruvida de icke funnit denna utbildning utöfva ett välgörande och helsosamt inflytande på båtsmännen. Men det är alldeles gifvet att, då rekrytskolan genomgås vid båda stationerna och då antalet rekryter vid en station det ena året, beroende på afskedstagande vid föregående generalmönstring, kan uppgå ända till 130 man, hvilka alla skola förses med 1:sta och 2:dra ställbeklädnad, måste utgifterna på anslaget till båtsmäns beklädnad det året blifva vida större än ett annat år, då kanske rekrytantalet knappast uppgår till hälften. Vid sådant förhållande kan det väl icke vara olämpligt, att regeringen hade i sin hand ett reservationsanslag, hvilket icke skulle för annat ändamål få användas än till båtsmansbeklädnad, i stället för att, såsom nu hvarje gång, då brist uppkommer, behöfva göra särskild framställning till Riksdagen om ersättning af uppkom-

Om anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-corpserna.
(Forts.)

Om anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-corpserna.
(Forts.)

men brist i anslaget. För mig är alldeles klart att man icke kan undvika, att en sådan brist understundom måste uppkomma, ty vissa år kan man icke undvika extra uppfordring af batsmän till sjötjenst eller handräckning under sommarmånaderna, hvarigenom beklädnadsanslaget ytterligare betungas. Hvad särskildt vidkommer den extra uppfordringen och manskapets fördelning på stationerna, så går man dervid tillväga så samvetsgrant som möjligt; man nästan söker ut hvarje man, på det att icke någon enda öfverflödigg skall finnas på stationen. Jag vet att batsmännen på många håll äro mindre väl sedda; och vi komma snart till en annan punkt af betänkandet, som äfven rör denna institution och der säkerligen icke klandrande omdömen komma att saknas. Men då jag icke skall besvara Kammaren med något yttrande vid den punkten, ber jag att nu blott få läsa upp några ord från en utländsk tidning angående ångaren Vega och som i öfversättning lyda sålunda: »Huru dermed än må vara, bör den ädla svenska nationen, denna nation, som varit Berzelius', Linnés, Thunbergs, Fries' och så många andra berömde mäns vagga, vara stolt, icke blott öfver professor Nordenskiöld, kapten Palander och Vegas öfrige officerare, utan äfven öfver den lägste matros vid denna expedition, eftersom det är allas deras mod och ihärdighet hon har att tacka för den rena ära, som återfaller på henne. Må det folk, som söker sin storhet i dylika företag, välsignas af fredens män! Huru skulle de annat kunna vara, ty de bära ju civilisationens fackla dit, der mörkret herskar, och med deras tåg framåt blanda sig hvarken de vilda skrän, som följa krigets triumfer, eller den smärtaus klagan, som den raa styrkan afpressar de förtryckte!»

Lemnande det bombastiska i detta citat å sido, ber jag få tillkännagifva, att bland dessa män finnas äfven sju batsmän.

Herr Gasslander: Jag är i det närmaste förekommen af den föregående talaren; jag har här i Kammaren vid föregående riksdag haft tillfälle att uttala den uppfattning, som i allmänhet bland flottans officerare är gällande angående batsmännens användbarhet och duglighet; och den uppfattningen står i ganska betydlig mån i strid mot det omdöme talaren på hallandsbänken nyss fälde om detta svenska flottans manskap. Men jag skall bedja att få lemna några upplysningar, huru det förhåller sig med de ifrågavarande batsmansuppfordringarna. Antalet uppfordrade batsmän på båda stationerna har under de 3 sistförflutna åren utgjort: år 1877 1,673, år 1878 1,625 och år 1879 1,562. Går jag åter tillbaka till år 1872 och tiden dertill, så visar det sig, att uppfordringarna då i medeltal uppgingo till 1,797, d. v. s. något öfver 200 mera än på sista tiden. Nu förhåller det sig med de beklädnader, som här äro i fråga, så, att om ett öfverskridande af anslaget det ena året måste göras till följd deraf, att uppfordringarna det året blifvit större än beräknadt varit, så kan man, äfven om uppfordringarna det följande året blifva i motsvarande grad mindre, dock icke med säkerhet påräkna att å anslaget göra så stora besparingar, att de kunna vara tillräckliga att betäcka den under ett föregående år uppkomna bristen. Ty hvarje ny batsman som uppfordras skall hafva sin beklädnad både till parad- och släpuniform, och denna beklädnad ställes på s. k. slitnings-

tid, hvilken beräknas olika för olika plagg, och detta gör att kostnaden för all beklädnad skall fördelas till godtgöring under flere på hvarandra följande år. Så t. ex. är en kavaj, som en båtsman får, beräknad att räcka i 5 tjensteår, hvilka åter representera en tid af 15 kalenderår, ty ett tjenstgöringsår omfattar tre kalenderår, deraf båtsmannen tillbringar 1 år på stationen och 2 år hemma. När, som sagdt, en kavaj är beräknad att räcka i 5 tjensteår, så erfordras en tid af 15 kalenderår, innan kostnaden för detta plagg kan sägas vara efter den uppgjorda beräkningen godtgjord. Om man då, såsom här är fallet, sett sig nödsakad att under ett år uppfordra 220 nyantagna båtsmän mera än beräknadt varit, så måste kostnaden för deras beklädnad så småningom godtgöras under de följande åren. Jag tror därför icke att den förhoppning, som i Utskottets motivering uttalats, att den uppkomna bristen måtte kunna genom minskade uppfordringar betäckas, kommer att realiseras, utan det torde nog, såsom äfven från statsrådsbänken nämndes, för regeringen blifva nödvändigt att hos Riksdagen göra framställning om anvisande af medel till bristens betäckande, hvilket deremot icke hade varit behöfligt, om anslaget, på sätt Kongl. Maj:t begärt, hade uppförts såsom reservationsanslag och sålunda Kongl. Maj:t egt rätt att för ändamålet använda på detta anslag möjligen uppkomna besparingar. Icke heller kan det väl vara lämpligt att, på sätt en föregående talare ifrågasatt, tjenstgöringen för det uppfordrade manskapet och således äfven ernäendet af det med denna tjenstgöring afsedda ändamål göres beroende af de besparingar, som det ena eller andra året kan uppkomma på beklädnadsanslaget. För min del skall jag därför taga mig friheten anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts förslag i den nu föredragna punkten.

Herr Carl Ifvarsson: Då jag hörde en talare på stockholmsbänken uttala Palanders och Nordenskiölds namn i denna fråga, som ju rör anslaget till båtsmännens beklädnad, så kan jag icke neka till, att det nästan gjorde mig ondt att höra dessa män ställas i jämförelse med båtsmännen. Jag kan verkligen icke tro, att detta var den ärade talarens mening; för min del skulle jag åtminstone icke vilja göra det. Han nämnde också, att det var 6 båtsmän, som varit med på Vega, och att dessa skulle hafva förhållit sig väl; det tror jag nog också, men blir icke resultatet af de öfningar, som staten bekostar för våra båtsmän, större än att bland dem kunna väljas ut 6 dugliga karlar, då är det i sanning icke mycket att tala om. Det blir ungefär detsamma, som jag förut har sagt, att bland båtsmännen kan väl finnas en och annan som är bra, men på det hela taget är det icke mycket bevändt med dem såsom sjömän.

Herr Danielson: Då en talare yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag i den nu föredragna punkten, så kan jag icke neka till, att detta föreföll mig litet besynnerligt. Som vi af Utskottsbetänkandet se, så föreligger här ingenting mer och ingenting mindre än en anmälan, att Kongl. Maj:t öfverskridit den af Riksdagen för ett visst ändamål fastställda staten. Detta finner jag för min del innebära så pass mycket, att Riksdagen skulle vara mer än undfallande, om Riks-

Om anslaget till beklädnad af sjömans- och skeppsgosse-corpserna.
(Forts.)

Om anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-corpserna.
(Forts.)

dagen under sådana omständigheter gifve sitt bifall till Kongl. Maj:ts här framställda förslag. Jag tror, att det tillkommer Kongl. Maj:t att rätta sig efter den af Riksdagen för året fastställda staten, och icke öfverskrida densamma. Jag skall i denna punkt icke yttra mig om båtsmännen; detta vill jag spara till en efterföljande punkt; jag har nu endast velat uttala, att Utskottet efter min åsigt haft goda skäl för sitt afstyrkande af Kongl. Maj:ts förslag.

Friherre Leijonhufvud: Jag hade knappt tänkt yttra mig i denna fråga, då jag anser den vara af föga vigt. Det är intet tvifvel om att ifrågavarande anslag är ett reservationsanslag, så att hvad som brister det ena året får ersättas med ett annat års öfverskott, eftersom utgifterna icke alla år äro lika stora. Men å andra sidan bör man betänka att anslaget är så knappt tilltaget, att, åtminstone efter min öfvertygelse, föga utsigt finnes att besparingar någonsin skola kunna göras, i följd hvaraf bristen fortfarande kommer att blifva obetäckt.

Den siste talaren fann det otillständigt, att Kongl. Maj:t öfverskridit anslaget och framhöll att det vore Kongl. Maj:ts skyldighet att rätta sig efter anslagets af Riksdagen bestämda belopp. Men jag får då erinra den ärade talaren om, att Kongl. Maj:t äfven har andra skyldigheter; och till dem hör äfven den att tillse det trupperna hafva nödig beklädnad. Det går icke an att draga in ett anslag, som är afsedt för en så nödvändig sak som beklädnaden; lika väl skulle Kongl. Maj:t också kunna draga in på födan.

Hvad beträffar Herr Carl Ifvarssons yttrande att det icke var flere än sex båtsmän på Vega, och att detta ingenting bevisade, så var orsaken dertill att rum icke fans för flere. Men om det hade varit rum för 600 båtsmän, så tror jag att dessa skulle hafva varit lika goda matrosar som dessa sex voro. Alltid vill man nedsätta båtsmännen och påstå att de äro så dåliga sjömän; men de äro icke så dåliga.

Herr Nils Petersson: Då det här blifvit sagdt, att uppfordringarne af båtsmän under de senare åren icke varit större, utan snarare mindre än förut, och då för att bevisa detta en talare från Karlskrona, såsom jag vill antaga mycket riktigt, uppgifvit att antalet uppfordrade båtsmän, som år 1872 uppgick till närmare 1800, numera endast utgjorde 15 å 1600, så ber jag att härvid få fästa uppmärksamheten derpå, att båtsmansstyrkan sedan år 1872 blifvit minskad med, om jag icke missminner mig, icke mindre än 1500 man. Om dessa uppfordringar sålunda icke vore större nu än förut, så borde antalet hafva minskats med 5 å 600 man. Då emellertid minskningen, såsom vi hört, endast belöper sig till 1 å 200 man, så visar detta, att de kvarvarande varit underkastade icke blott lika stora, utan till och med större uppfordringar än förr; och att anslaget under sådana omständigheter icke kunnat räcka till, det ligger ju i sakens natur. En talare på stockholmsbänken sade nyss, att Kongl. Maj:t måste kläda och föda de båtsmän, som uppfordras, och det är nog mycket riktigt, men för

min del anser jag, att Kongl. Maj:t icke bör uppfordra flere båtsmän än han har råd att kläda och föda.

Om anslaget till beklädning af sjömans- och skeppsgosscorpserna.
(Forts.)

Herr Danielson: Jag begärde ordet med anledning af Herr Leijonhufvuds yttrande. I Regeringsformens 65 § heter det rörande de af Riksdagen beviljade anslag: »Dessa medel må icke annorlunda användas, än fastställt blifvit» — fortsättningen skall jag icke uppläsa, emedan det möjligen kunde stöta. Det är således alldeles tydligt, att Kongl. Maj:t icke eger att öfverskrida ett fastställt anslag; och Kongl. Maj:t bör väl vara lika mån som trots någon annan derom, att gällande lag efterlefves.

Herr Sven Andreasson: För min del tror jag att det rättaste vore att göra en nedsättning på detta anslag. Båtsmännen uppfordras nu både oftare och till större antal, än som förr varit vanligt och sannolikt mer än som behöfves; detta lär åtminstone vara åsigten hos denne Kammares flertal, ehuru mången af dem kanske icke vill sätta båtsmännen på vakans af fruktan att derigenom möjligen skulle kunna hindras lösningen af frågan om indelningsverkets afskaffande, då det skulle kunna antagas, att dessa vakanta rotar derigenom blifva mindre betungade och således ej vore lika benägna att medverka till frågans lösning.

En ärad talare på stockholmsbänken sade, att båtsmännen skulle vara så präktiga, när de kommo hem från tjänstgöringen. I det afseendet har jag dock en alldeles motsatt erfarenhet; flere båtsmän från min hemort, som icke varit supiga och lättjefulla, när de inkallades till tjänstgöring, hafva, när de återkommit efter uppfordringstidens slut, varit sådana och snarare sämre än bättre.

Det har talats om att möjligen flere båtsmän än sex skulle hafva åtföljt Vega, om det funnits plats för dem. Ja, det hade ju endast derigenom blifvit mycket dyrare för staten, utan någon nytta. I stället skickar man dem till Karlskrona, och der hafva de nog utrymme; men dertill är det icke sagdt, att de skola uppfordras till så stort antal som nu sker, eller till större antal än som nödvändigt behöfves.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Magnus Jonsson: Jag hade icke ämnat begära ordet i denna fråga, men jag fann mig uppmanad dertill af Herr Lindmarks yttrande. Han påstod att icke flere båtsmän uppfordrades, än som vore nödvändigt, samt tillade att man icke ofta skulle få se dem sysslösa, vare sig på Karlskrona eller på Stockholms gator. Med anledning häraf skall jag be att få omtala min erfarenhet i den vägen. Jag kan gifva den ärade talaren rätt derutinnan, att båtsmännen just icke äro så mycket synliga på Stockholms gator; rörande Karlskrona känner jag ingenting. Men beklagligt nog har jag dock varit i tillfälle att både höra och se dem antingen utan sysselsättning eller ock sysselsatta med sådant arbete, som icke hör till deras yrke, men som väl af befälet ansetts nödvändigt till förekommande derutaf att de skulle få skörbjugg. Såsom bevis härpå vill jag nämna följande.

Om anslaget
till beklädnad
åt sjömans- och
skeppsgosse-
corpserna.
(Forts.)

En vårdag för några år sedan — jag tror att det var omkring år 1872 — gjorde jag och några andra ledamöter af Kammaren ett besök på Skeppsholmen. Uti sällskapet befann sig äfven Kammarens dåvarande ledamot, numera aflidne Kommendörkapten Herr Adlersparre. Det var slaskigt väder, så att promenaden icke var just så särdeles behaglig; men hvad som gjorde ett vida mindre behagligt intryck på oss, det var åtskilligt, som vi under ifrågavarande besök blefvo vittne till. Vi gingo ombord på ett och annat af kronans fartyg samt togo dem i närmare betraktande; och tycktes det oss som om fartygen borde vara ganska respektabla för en fiende. Af båtsmän, som voro sysselsatte med arbete, syntes då icke många till. Men hvad tro Herrarne deremot att vi sedermera fingo höra? Jo, att omkring hundra båtsmän hade blifvit nedstufvade i ett af fartygen, så att de icke skulle blifva synliga för oss riksdagsmän. Är detta osant, så är det många båtsmän, som talat osanning för mig, men det var just de, som lågo instufvade, som omtalat det för mig. Jag har icke velat omnämna detta förr; men nu, då Herr Lindmark sagt, att det icke uppfordras flere båtsmän, än som behövas, anser jag mig hafva anledning att berättat det. En annan gång, och detta hände i fjor, da jag besökte Skeppsholmen, såg jag en 8, 10 eller 15 båtsmän sysselsatta med att skotta och draga bort snö från ställen, der, såsom jag tror, ett sådant arbete var alldeles obehöfligt; andra åter höllo på med stenarbeten. Jag samtalade med några af dem och på min fråga, om de sjelfva ansågo det behöfligt att om vintern så många låge på stationen, fick jag till svar: »nej, visst inte, vi äro en del uppmanade att taga permission och en del begagnar sig också deraf under jultiden.» Jag fick vid samma tillfälle höra, att en af befälet ville hafva fem à sex man till handräckning vid något arbete; men der voro så många sysslolösa, att *trettio* man kommenderades att följa honom i stället för fem à sex, som hade varit tillräckliga för arbetets utförande; och att en stund senare, då en mängd båtsmän anmält sig till arbete, hade befälhafvande officeren efter en stunds fundering skickat *ytterligare trettio* till utförande af ofvanberörda arbete, för hvilket således, i stället för erforderliga 5 eller 6 man, användes *sextio* man. Kan sadant kallas att uppfordra båtsmän för att öfva dem till krigstjenst? Ja, då kan man säga mycket annat också. Vidare såg jag en del båtsmän gå och sopa skridskobanan för att hålla den fri från snö. Jag vet icke, om det var enskildt arbete, som de förrättade, då de voro fria från tjänstgöring, men inte tycktes det arbetet höra till krigaryrket, om än de fingo betaldt derför. Jag hörde också berättas, att en hel massa af båtsmännen var instufvad i tränga kaserner, som endast hade utrymme för cirka halfva antalet; läkaren hade till och med förbjudit att så många skulle få bo der. Är detta sanning, hvilket jag icke gerna kan betvifla — ty jag talade icke endast med en, utan med flere af manskapet, ja, till och med korporaler, och alla sade detsamma — så beklagar jag verkligen båtsmännen. Till och med var det någon af befälet, som ansåg det vara obehöfligt att hafva så många båtsmän uppfordrade under vintern, isynnerhet som de lätt kunna förstöra sin helse i de då tränga kasernerna.

Jag har velat anföra detta med anledning af Herr Lindmarks ytt-

rande, att båtsmännen under sin uppfordringstid öfva sig till krigstjänst.

Jag anhåller således om bifall till Utskottets förslag.

Om anslaget till beklädna åt sjömans- och skeppsgosscorpserna.
(Forts.)

Herr Lindmark: Det var verkligen ganska öfverraskande att höra, att den siste talaren sett och erfarit så många märkvärdiga saker, om hvilka jag under min tjänstgöring på Skeppsholmen icke erhållit kännedom. Allra minst har jag hört talas om de der hundra båtsmännen, som lågo nedstufvade i en pråm. Det är likväl möjligt att det kan vara sant, eftersom talaren säger det. Men det hände ju 1872; och sedan dess har båtsmansbildningen undergått en total förändring till det bättre. Allt sedan år 1873 är exercisskolan i verksamhet hvarje vår, sommar, höst och vinter; båtsmännen exercera och arbeta der sju timmar om dagen, hvilket väl icke kan anses vara någon så ringa tjänstgöring. Denna rekrytkurs motsvarar ett års värnpligt; ty rekryterna komma upp till stationen hvarje höst, för att der genomgå sin rekrytkurs i land och komma sedan ut på sjön under sommarmånaderna. Jag vågar påstå, att denna tjänstgöring verkar högst välgörande på dem. Visserligen medgifver jag, att det ännu finnes många båtsmän af gamla stammen, om hvilka man icke kan säga detsamma; men säkert är, att den unga stammen blir efter genomgående af denna kurs betydligt upprekt. Som ett bevis på att båtsmännen icke heller i allmänhet äro så supiga och lättjefulla, som en talare här velat framhålla, vill jag endast anföra ett exempel. År 1875 var det blott 25 båtsmän, som erhållit permission till sjöfart på aflägsnare farvatten; men i fjor sökte och erhöilo icke mindre än 100 man dylik permission. Den undervisning, båtsmännen nu erhålla vid stationerna, gör dem således till dugligare och användbarare sjömän än förr. Att några båtsmän under fristunderna sopa snö på en isbana eller förrätta annat dylikt arbete, bevisar ingenting; det är deras rättighet att genom sådant arbete på fristunderna skaffa sig en och annan biförtjänst. Dessutom måste vid stationsorten förekomma en hel mängd icke rent militära arbeten, som utföras af äldre till varfsstat öfverflyttade båtsmän, hvilka icke erhålla någon vidare militärisk utbildning.

Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition och hoppas att den siste ärade talaren nästa gång, han besöker Skeppsholmen, måtte välja en vacker dag och icke en »slaskig»; han skall då kanske få ett bättre intryck af besöket än som tyckes hafva varit fallet vid besöket år 1872.

Herr Magnus Jonsson: Jag får till en början nämna, att jag besökt Skeppsholmen äfven i vackert väder. Det var vid det besöket jag gjorde det rön, som jag i mitt förra anförande sist omnämnde. Jag får säga, att det gläder mig, att båtsmännens bildning blifvit bättre nu på senare åren; och jag vill icke heller bestrida, att så kan vara förhållandet. Men detta torde äfven vara i högsta grad behöfligt, ty skulle deras utbildande till dugliga sjömän fortfarande bestå blott uti att ligga instufvade i fartyg, så vore de mycket att beklaga.

Den förre talarens påstående, att båtsmännen öfvas ett helt år och derigenom få ganska god färdighet i yrket, vill jag visst icke heller

Om anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-corpserna.

(Forts.)

bestrida; men deremot betviflar jag mycket lämpligheten af att låta de äldre båtsmännen genomgå denna kurs. Och jag tror icke att dessa sistnämnda hafva sådan sysselsättning på stationen, som gör dem dugliga till tjensten. Atminstone en del af dem borde kunna undvaras synnerligast vintertiden. Om derföre regeringen ville göra en liten utgallring, så skulle den bestämdt kunna undvara en stor del, som nu går sysslolös. De äro sjelfva missbelättna med denna överksamhet. Rotehållaren är äfven missnöjd, men den som lider mest derpå är staten. Jag skulle derföre högeligen önska att man gjorde en sådan utgallring för framtiden, som jag nyss nämnde, och dervid fästa hufvudsakligt afseende på möjligheten af utbildning till krigstjänst, så att icke, såsom nu, båtsmännen uppfordrades, oafsedt om de för yrket vore lämpliga eller ej. Det kan icke vara till krigsbildning hörande att bryta sten och sopa is. Jag sade aldrig att karlen under sin tjenstgöring var sysselsatt att sopa is; men jag sade att en sådan sysselsättning icke gerna kan vara krigsbildande. Och jag tror fortfarande, att det uppåtdas mer manskap, än som är behöfligt.

Den föregående talaren yttrade, att båtsmännen öfvas ett helt år. Jag skulle härvid vilja göra den rättelse, att de öfvas icke alltid ett, utan ofta äfven två år. En båtsman t. ex. som jag aflönar fick vara här mer än två år, efter hvad jag vill minnas. Så mycket bättre skulle han väl hafva blifvit! Men jag försäkrar Herrarne, att han var likadan, när han kom hem, som när han for bort; ty ljuga och suppa kunde han, när han for bort, och ljuga och suppa kunde han, när han kom hem igen. Atminstone kunde jag icke upptäcka någon skilnad; men jag får väl lof att tro, att han blifvit en duglig sjöman under tiden.

Friherre Leijonhufvud: Jag skall bedja, att få erinra den siste talaren derom, att, såväl enligt den senast skedda organisationen af flottan som enligt alla föregående, båtsmännen äro ämnade icke allenast och uteslutande att bemanna krigsfartyg, utan äfven att på varfven utföra de arbeten, som för flottans räkning behöfvas. I krigstid får sannerligen hvar och en vara beredd på att fullgöra de arbeten, som för kriget erfordras, utan vidare afseende på arbetets beskaffenhet. Då inträffar mången gång, att soldaten får gräfva hårdare än en dagsverkskarl. Vid flottan måste man nu använda båtsmän till varfsarbeten; den saken kan icke hjälpas på annat sätt, än att flottan får så stort anslag för sina varfsarbeten, att den för dessas utförande kan använda privata arbetare i stället för båtsmän. Men detta har hittills icke låtit sig göra, till följd af de betydligt ökade kostnader, som derigenom skulle förorsakas statsverket.

Samme talare nämnde bland annat, som han funnit anmärkningsvärdt på Skeppsholmen, de trånga kasernerna.

Deri har han alldeles rätt; och deraf uppstodo äfven många olägenheter. Också måste man om höstarne hemskicka en del af manskapet företrädesvis norrländingar, icke af brist på arbete för dem, utan af brist på utrymme. Men nu, sedan en ny kasern inrättats, är förhållandet helt annat.

Hvad slutligen beträffar att Herr Magnus Jonssons båtsman kunde supa och ljuga, både då han reste till stationen och när han kom tillbaka, så beklagar jag mycket detta förhållande; men jag kan icke finna, att det bevisar något annat, än att Herr Magnus Jonsson skaffat sig en dålig båtsman.

Om anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-corpserna.
(Forts.)

Herr Sven Andreasson: Trots de protester, som gjorts mot mitt förra anförande, skulle jag, om det passade att i Kammaren framdraga enskilda förhållanden, kunna visa många exempel på, att båtsmän, som varit hyggliga karlar, då de legdes, blifvit efter endast två års vistelse i Stockholm nästan samhällsvådliga. Det medgifves, att förhållandena kunna vara olika; men man kan ju icke säga annat, än hvad man sjelf erfarit. Jag tror ock, såsom jag förut sagt, att det icke är välbetänkt, hvarken för rothållaren eller för staten att låta dessa unge män ligga i kasern kanske i det närmaste sysslösa, ty här kan tillämpas ordspråket »fåfäng gå lärer mycket ondt».

Herr Magnus Jonsson: Blott ett ord till talaren på stockholmsbänken! Han sade, att jag lagt en klen båtsman. Jag vill med anledning här af endast erinra derom, att i Norrland begagnas det sätt för båtsmans anskaffning och aflönande, att den ena roten leger och den andra numren aflönar honom, d. v. s. legningen går i tur emellan numren inom socknen. Då det nu var min tur att aflöna mannen i fråga, och jag således icke lagt, utan endast aflönar honom, så har jag ngen del i om valet icke var godt.

Öfverläggningen var slutad. Sedan propositioner gifvits i enlighet med de meningar, som förekommit, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Mom. b.

Bifölls.

Punkten 4.

Blef jemväl bifallen.

I *punkten 5* hade Utskottet utlåtit sig öfver Herrar *A. J. Lyths* och *A. P. Danielsons* inom Andra Kammaren afgifva motion, N:o 131, deruti var föreslaget, att Riksdagen ville för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, så snart vid båtsmanshållet någon ledighet inträffade, ny rekrytering icke måtte ega rum, utan nummer efter nummer tills vidare ställas på vakans samt att de inflytande vakansafgifterna måtte användas till skeppsgossecorpens förökande eller till fyllande af andra krigsflottans behof.

Om båtsmanshållets ställande på vakans.

Och hade Utskottet hemställt, att det af Herrar *A. J. Lyth* och *A. P. Danielson* väckta förslag ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Om båtsmans-
hällets stäl-
lande på
vakans.
(Forts.)

Efter föredragning af denna hemställan, mot hvilken Herr Nils Petersson inom Utskottet reserverat sig, begärdes ordet af

Herr Lyth, som anförde: Den diskussion, som nyss blifvit förd i denna Kammare, har för mig varit särdeles intressant, emedan den visat, att den motion, som blifvit af mig och Herr Danielson framställd, varit särdeles befogad. En stor man har sagt, att bästa vilkoret för att få rätt är att hafva rätt; men den satsen, huru riktigt och sann den må vara, håller dock icke alltid streck, åtminstone gäller den icke hos Stats-Utskottet, när det är fråga om indragning af båtsmanshället. Jag har under de senare åren, under hvilka jag flere gånger motionerat i denna fråga, förgäfvos sökt att i de betänkanden Stats-Utskottet härom afgifvit, upptäcka några skäl för de afslag, hvarmed mina motioner blifvit mottagna. För ett par år sedan hette det, att enär försvarsfrågan i dess helhet förelåg under ompröfning, man borde vänta till dess densamma fått sin lösning; nu heter det, att motionerna så många gånger blifvit afslagna, att de böra afslås än en gång. Emellertid tillåter jag mig erinra derom, att denna Kammare för icke så många år sedan beslöt att ställa båtsmanshällen på vakans; och Kongl. Maj:t var af samma åsigt. Det är vid sådant förhållande för mig omöjligt att inse något skäl, hvarföre icke Kammarerna skulle stå fast vid sitt en gång fattade beslut. Hvad begära vi då? Jo, borttagandet af en institution, som båda statsmakterna förklarar icke längre vara lämplig för det ändamål, för hvilket den var afsedd. Vi begära icke någon lindring i våra skattebördor, utan endast att de måtte användas på ett för vårt land bättre och mera ändamålsenligt sätt. Vi begära att talet om sparsamhet skall mera, än som i allmänhet sker, förverkligas. Vi begära att slippa se hela samhällsklasser uppfostras på ett sådant sätt att de icke duga hvarken för tjenstgöring på land eller på sjön. Vi begära rättvisa, men den nekas oss.

För min del får jag, enär Stats-Utskottet icke anført ens det ringaste skäl för sin afstyrkande hemställan, yrka bifall till den af Herr Danielson och mig väckta motionen.

Herr Sven Nilsson: Den siste ärade talaren har sagt, att Stats-Utskottet icke anført ens det ringaste skäl för sin afstyrkande hemställan. Jag torde väl icke behöfva hänvisa Kammarernas ledamöter till den motivering, Stats-Utskottet begagnat för sitt afslag, eller att motionärerna vid trenne föregående riksdagar väckt enahanda förslag, som det nu framlagda, men att dessa förslag på då anförda skäl icke vunnit Riksdagens bifall. Denna omständighet bör väl, då några förändrade förhållanden, som skulle kunna inverka på denna fråga, sedermera icke visats hafva inträdt, och således samma skäl finnas nu, som vid sistförflutna riksdagar, få anses hafva varit tillräckligt bestämmande för Utskottet att icke komma till annat resultat. Ty man kan väl icke gerna tänka sig, att Riksdagen så omedelbart efter det frågan redan så många gånger fallit, nu skulle förklara dessa skäl ogiltiga, helst då den ärade motionären icke haft några nya skäl att anföra för motionen.

Det bevis, som motionären framställde såsom stöd för sin åsigt, eller att denna Kammare för några år sedan bifallit en dylik fram-

ställning om båtsmanshållets ställande på vakans i mån af inträffande ledigheter, kan i år lika som föregående år bemötas dermed, att frågan nu kommit i ett annat skede, än då Andra Kammaren fattade nämnda beslut; det borde vara den ärade talaren bekant, att försvarsfrågan nu fått en mycket större betydelse, än den hade på den tiden. Det är utan tvifvel riktigt och det har äfven många gånger af denna Kammares majoritet blifvit starkt framhållet, att något lindrings-system i försvarsväsendet icke får ega rum förr än denna stora fråga på en gång ordnas; men om vi nu gå in på det förslag, motionären framställt, — och detsamma skall realiseras — bereda vi obestriddigen en lindring i den tunga, vårt försvarsväsende ålägger en del rotehållare, hvilken lindring är destomera oberättigad som man ej på samma gång vill att öfriga, som af indelningsverket äro betungade, beredas samma fördel. Men det finnes ett ytterligare skäl för att icke bifalla den gjorda framställningen och det är att, enligt de upplysningar, som inom Utskottet erhöles, åtskilliga af de båtsmansnummer, som, enligt äldre riksdagsbeslut, fått rätt att ställa sina båtsmansnummer på vakans, och som under tiden blifvit lediga, likväl icke, oaktadt Riksdagens ofvan omförmälda medgifvande, blifvit ställda på vakans, enär vederbörande rotehållare icke velat gå in derpå. Denna vägran har efter all anledning varit beroende deraf, att åt dem icke blifvit beredd så stor lindring i vakansafgifterna, att rotehållaren deraf haft någon fördel. Om nu samma vakansafgift skall bestämmas som hittills, befarar jag att rotehållarne icke gå in derpå, utan, stödjande sig på sina kontrakt, hellre hålla båtsmän. Ett konsekvent utförande af beslutet skulle leda derhän, att minska vakansafgifterna. Detta borde vara för denna Kammare ett ytterligare skäl för att icke vidare fatta beslut i den nu ifrågasatta rigtningen, helst man ser att, om vakansafgifterna sättas till deras verkliga värde, rotehållarne vägra att begagna sig af den erbjudna förmånen, och endast i motsatt fall äro villiga dertill.

Den siste talaren sade, att han endast begärde rättvisa. Ja, jag är lika stor ifrare af rättvisa som han, men jag vill att alla skola få vederfaras rättvisa; och detta kan icke ske på sätt motionärerna föreslagit, ty på deras sätt att skipa rättvisa emot en del medborgare, skall man otvifvelaktigt begå en ännu större orättvisa emot andra, ty om båtsmansrotarne få rätt att ställa sina nummer på vakans, är det onekligen en orättvisa emot andra, som äro betungade af indelningsverkets effektiva utgöranden, om icke de få samma fördel. Jag vill således att rättvisan skall i ett fall, sådant som detta, skipas på en gång och lika för alla.

Hvad vidare beträffar samma talares yttrande om den nytta, som denna institution medförer för vårt försvar, så skall jag icke ingå i bedömande deraf, ty jag känner ej förhållandet, utan vill jag endast åberopa hvad en aktad ledamot på stockholmsbänken nyss sade, eller att de öfningar, som med båtsmännen nu anställes på dem utöfvade ett välgörande inflytande. Detta har blifvit yttradt af en fackman, för hvilken man bör väl hysa någon tillit.

Då för öfrigt några skäl icke blifvit anförda, som kunnat undanröjda de af Utskottet till stöd för dess afstyrkande hemställan åbero-

*Om båtsmans-
hållets stäl-
lande på
vakans.
(Forts.)*

Om båtsmanshållets ställande på vakans. (Forts.)

pade, eller leda till annat resultat än det, hvartill Utskottet kommit, så får jag för min del yrka bifall Utskottets förslag.

Herr Danielson: Såsom motionär i denna fråga anser jag mig böra yttra några ord. Utan att inlåta mig på bedömande af frågan, huruvida båtsmännen må vara, i ett eller annat afseende, mindre lämpliga för det med dem afsedda ändamål, vill jag endast hålla mig till sjelfva båtsmansinstitutionen; och att denna numera icke uppfyller sitt ändamål, derom torde man vara temligen ense.

Beträffande Stats-Utskottets, till stöd för dess afstyrkande hemställan, begagnade motivering, så har Utskottet, enligt min åsigt, icke lyckats hitta på några synnerligen starka skäl. Utskottet har endast sagt, att, emedan Riksdagen afslagit dylika framställningar under hvartdera af åren 1876, 1878 och 1879 och några förändrade förhållanden, som skulle kunna inverka på bestämmandet af denna fråga, sedermera icke inträdt, kunde Utskottet icke annat än hemställa att motionärernas förslag ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Mig synes emellertid som om Utskottet, enligt hvad det yttrat i 3 § härofvän i fråga om beklädnadsanslagets förändring till reservationsanslag, insett att sådana förändrade förhållanden verkligen inträffat, då ju, på sätt Kongl. Maj:t upplyst, under år 1878 det förslagsvis beräknade beklädnadsanslaget blifvit öfverskridet med 46,302 kr. 68 öre, detta till följd deraf att båtsmansuppfordringen under året betydligt öfverstigit det beräknade medeltalet. Det är ju alldeles gifvet att under sådana förhållanden staten tillskyndas större utgifter än som erfordrades, derest båtsmanshållet ställdes på vakans. Det är äfven ett annat förändradt förhållande, som nu inträffat, och det är den närvarande knappa penningetillgången, hvarom den nu pågående statsregleringen bär ett nogsamt vittnesbörd. Äfven detta förändrade förhållande borde Utskottet hafva tagit hänsyn till och låtit inverka på sin hemställan rörande motionen.

Nu har man emellertid nyss fått höra en ledamot af Stats-Utskottet framkomma med kanske det egentliga skälet för Utskottets afstyrkande af motionen. Han sade att, då denna Kammare förra gången lemnade sitt bifall till motionen, befann sig frågan uti en helt annan ställning än nu. Jag tror emellertid att denna förändrade ställning närmast är att söka uti den ärade utskottsledamotens antydning derom, att, om rotehållarne erhöle lindring i sina skattebördor, så borde äfven andre skattdragande deraf komma i åtnjutande. Man trekar ju så lätt att hjälpa andra, om man icke på samma gång äfven sjelf kan blifva hjälpt. Men, säger jag, här är icke fråga om hjälp för rotehållarne, utan om hjälp för staten; det är för att hjälpa staten, men icke rotehållarne, som jag åtminstone framkommit med mitt förslag. Jag tror icke heller att rotehållarne skola vinna något på denna förändring, då, såsom jag antager, Kongl. Maj:t nog kommer att se till, att vakansafgifterna ställas så höga, att de fullt motsvara de utgifter, som rotehållarne nu få vidkännas af båtsmanshållet. Det är således icke på grund af något egenlyttigt intresse, utan på grund af ett statsekonomiskt, som jag å nyo ställt denna fråga på dagordningen. Och man kan väl icke bestrida, att det är oklokt att hushålla på sätt nu sker, helst alla fackmän äro

ense om, att, i händelse af krig, båtsmännen icke äro lämpliga till att bemanna krigsfartyg.

Det är också tydligt att i den mån staten inskrider på den banan att befrämja skeppsgossecorpsens utveckling man ifrån denna corps skall erhålla för flottans behof lämplige sjömän. Riksdagen har år ifrån år gått Kongl. Maj:ts önskingar beträffande denna corps till mötes. Jag tror derföre att, då man kan vara öfvertygad om, att skeppsgossecorpsen kommer att allt mer utveckla sig, Kongl. Maj:t skall anse båtsmanshållet öfverflödigt och medgifva dess ställande på vakans. Nu kan man visserligen säga, att skeppsgossecorpsen ännu icke kommit derhän, att den kan fylla flottans personalbehof, men äfven om Riksdagen nu fattar det beslut vi motionärer föreslagit, skola åtskilliga år förgå, innan en tillämpning af ett sådant beslut kan komma till stånd; och jag hoppas, att under tiden skeppsgossecorpsen skall så tillväxa, att den kan lemna full tillgång på lämpliga personer för rekrytering. Det förefaller mig besynnerligt, om Kammaren äfven i år skulle afslå detta förslag, då jag icke kan se några skäl härför, om man icke tager enskilda intressen till hjälp. Men skola enskilda intressen gälla vid frågans afgörande, då beklagar jag den sammansättning Riksdagen har.

Jag ber att, på grund af hvad jag nu anfört, få yrka afslag å Utskottets hemställan samt bifall till Herr Lyths och min motion.

Herrar *Pehr Larsson* och *Lind* instämde med Herr Danielson.

Herr Key: Jag har begärt ordet egentligen för att bemöta de ärade motionärerna, hvilka — enligt hvad vi nyss hört — icke äro särdeles nöjda med detta Stats-Utskottets utlåtande, och det kan icke för tankas dem.

Den förste ärade motionären upprepade i sitt för öfrigt mycket varma och talangfulla anförande gång efter annan den frågan: hvad begära vi? hvad begära vi? Jag skall bedja att få följa honom på denna väg och något belysa hvad motionärerna verkligen begärt. De hafva först och främst begärt, att Riksdagen redan år 1880 skall fatta ett beslut, motsatt det, som Riksdagen fattade 1876 och sedermera upprepat 1878 och 1879. Märk, mine Herrar, att taga ett beslut, motsatt det, som de två nästföregående riksdagarne fattat: detta begära motionärerna. Kanske är dock detta något för mycket begärtdt, ty så hastigt vexla väl ändå icke åsigterna inom Riksdagen. Men vidare, hvad begära motionärerna? Jo, i klämman till deras motion heter det: »att Riksdagen ville för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, så snart vid båtsmanshållet någon ledighet inträffar, ny rekrytering icke må ega rum, utan nummer efter nummer tills vidare ställas på vakans samt att de inflytande vakansafgifterna må användas till skeppsgossecorpsens förökande eller till fyllande af andra krigsflottans behof». Alltså tillåta motionärerna att i samma mån vakansafgifterna inflyta, dessa må användas efter Kongl. Maj:ts godfinnande till skeppsgossecorpsens förökande eller till fyllande af andra krigsflottans behof. Jag undrar, om motionärerna tänkt sig att Kongl. Maj:t enligt deras förslag kan, utan Riksdagens hörande, bygga t. ex. rammar för dessa inflytande vakansafgifter? Jag för min del måste dock tillstå,

Om båtsmanshållets ställande på vakans.
(Forts.)

Om båtsmans-
hällets stäl-
lande på
vakans.
(Forts.)

att med allt förtroende till Kongl. Maj:ts behandling af Femte hufvudtiteln, vill jag icke vara med om att lemna en så vidsträckt dispositionsrätt öfver ifrågavarande anslag, som motionärerna föreslagit.

Den andre motionären, som senast hade ordet, såg saken från utslutande statsekonomisk synpunkt och förklarade att han ville hushålla med statens medel. Ja, detta är ett mycket lofvärdt ändamål, som jag icke kan annat än prisa. Men ur denna synpunkt sedt är det väl ock, förmodar jag, i statens intresse, att vakansafgifterna sättas så *höga* som möjligt? Då kan det likväl hända, att icke alla rotehållare äro så oegennyttiga som motionären, utan föredraga att rusta effektivt. Sätter man å andra sidan vakansafgifterna mycket *lågt*, så förlorar ju staten härpå. Men hvad gör det, invänder kanske motionären: det skall ändock blifva ren uträkning för staten. Nej, svarar jag, ty om vakansafgifterna sättas lågt, kan det verkligen hända, hvad en talare på skånebanken nyss här antydt, att man derigenom skall samla ökade krafter *mot* en blifvande försvarsreform. Rikets städer t. ex. hafva fått hälften af sitt båtsmanshåll efterskänkt; och för resten hafva de fått betala en mycket låg vakansavgift. Möjligen skulle man kunna finna någon del af den på visst håll rådande obenägenheten mot indelningsverkets afskaffande härflyta från denna omständighet. Min öfvertygelse är, att om der och hvar i orterna mycket låga vakansafgifter sattes, så skulle icke längre många der blifva ifriga anhängare till en förändrad härorganisation under förutsättning af indelningsverkets upphäfvande. Sådan är den menckliga naturen; jag tillåter mig icke något omdöme, men säkert är, att så skulle förhållandet komma att blifva.

Det är dessa tvenne skäl, som för mig varit talande och som gjort, att jag hvarken förut eller nu kunnat förena mig med motionärerna i deras framställning. Både det skäl, som jag först nämnde, att Riksdagen så nyligen och upprepade gånger fattat beslut, motsatt det motionärerna vilja, och det skäl jag sedermera antydde, att nemligen antingen staten skulle blifva lidande på reformen, eller också hela vakanssättningsförsöket stanna på papperet, utgöra hinder för bifall till motionen. Jag är sjelf äfven båtsmansrotehållare och talar således icke i något eget intresse. Min öfvertygelse, jag upprepar det, är att denna förändring måste ske i sammanhang med hela indelningsverkets upphäfvande; förr bör den icke gå och förr kan den icke gå.

Häruti förenade sig Herr *Lars Ersson*.

Herr Nils Petersson: Jag har icke kunnat dela Stats-Utskottets åtgörande i denna fråga, utan önskat, att Stats-Utskottet skulle hafva bifallit motionärernas förslag, detta af samma skäl som motionärerna framhållit, nemligen att man icke bör misshushålla med statens medel. Det skälet är i min tanke tillräckligt talande skäl för bifall till motionärernas förslag. De skäl, Stats-Utskottet anført för sitt tillstyrkande om afslag å motionen, synas mig deromvet föga bevisande. Af diskussionen har emellertid framgått, att det hufvudsakligaste skälet Utskottet haft för afslag till motionärernas framställning varit, att motionen icke framkommit i sammanhang med förslag om lösningen af försvarsverksfrågans ordnande i sin helhet. Jag kan dock icke

fatta, att ett bifall till motionen kunde vara till hinders för försvarsfrågans lösning. Huru oriktig och falsk en sådan åsigt är, hafva också motionärerna visat i sina yttranden. En ledamot af Stats-Utskottet, som nyss yttrade sig från talarestolen, åberopade såsom ett skäl mot motionen att det visat sig, att icke alla rotehållare, som fått tillåtelse att ställa båtsmännen på vakans, begagnat sig af denna tillåtelse till följd deraf, att dels vakansafgiften vore så hög, att man icke behöfde frukta att alla rotehållsnumren skulle blifva ställda på vakans, dels mången rotehållare icke hade så stort intresse af att hålla numret vakant som af att hålla karl. Det vore derföre, så resonerade talaren, ett misstag att begära att båtsmanshållet skulle sättas på vakans, ty det kunde komma att trycka i alla fall. Orsaken hvarför motionärerna vilja hafva samtliga båtsmansnumren ställda på vakans är, såsom jag ofvan nämnt, dels att en sådan åtgärd skulle vara en verklig hushållning med statens medel dels den omständigheten att det närvarande förhållandet är förenadt med verklig finansiell uppoffring från statens sida. I motionärernas förslag är ock den framställning gjord, att de inflytande vakansafgifterna skulle användas icke blott till skeppsgossecorpsens förökande, utan äfven till fyllande af andra krigsflottans behof. Då man ofta hör talas om att, oakadt många millioner årligen offras på vårt försvar, detsamma ändå icke kan anses dugligt och att försvaret skulle kunna erhållas för mycket billigare pris, är det väl äfven skäl att söka nå detta mål.

Samme ärade talare anförde äfven såsom ett skäl mot bifall till motionen, att densammas antagande kunde hafva en skadlig inverkan på ordnandet af vårt landtförsvar. Jag vill häremot endast anmärka, att i fråga om de indelta soldaterna är icke begärd någon vakanssättning, såsom i fråga om båtsmännen.

Jag skall icke vid denna sena timme längre upphålla Kammaren, utan vill blott tillägga, att skälen för ett afslag å motionen, enligt mitt förmenande, icke hålla streck. Den omständigheten att sedan efter det nu i åtta år varit i Blekinge och Södra Möre medgifvet att ställa båtsmanshållet på vakans, der ännu återstår 152 rotehållsnummer, som icke begagnat sig af detta medgifvande, är i min tanke bästa beviset derpå, att om motionen nu bifolles, många år ändå skulle komma att förflyta, innan vakanssättningen blefve allmän.

Jag yrkar bifall till motionärernas förslag och afslag å Utskottets hemställan.

Herr *Jonas Jonasson* i Gullaboås förenade sig med Herr *Nils Petersson*.

Herr *Aug. Peterson*: Anledningen dertill att jag begärt ordet var ett yttrande af Herr *Sven Nilsson*, att det skulle vara förmånligt för rotehållarne, om de finge sätta båtsmännen på vakans. Jag skall be att få upplysa honom derom, att i Blekinge i allmänhet icke så är förhållandet; vore det föreskrifvet, att rotehållarne derstädes ovilkorligen skulle ställa båtsmännen på vakans, skulle en stor del af rotehållarne tvärtom finna sig mycket missbelättna. Rotehållarne i de norra

Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans.
(Forts.)

delarne af länet, som hafva mera godt om skog, men sämre jordmån, hafva nemligen ingenting emot att lemna torp åt sina båtsmän, under det kustboarne, som icke hafva så godt om lägenheter att sätta båtsmännen på samt mindre godt om bränsle och timmer till byggnader, gerna betala för vakanserna 120 à 130 kronor om året. Om motionen skulle bifallas, skulle jag således önska att icke alla båtsmanshällen sattes på vakans, utan att rotehållaren finge välja, om han ville hålla karl eller sätta honom på vakans.

Det har vid diskussionen af en föregående punkt nämnts, att båtsmännen äro mindre lämpliga för vårt sjöförsvaret. Detta är jag för min del förvissad om, för så vidt fråga är om de äldre båtsmännen, men de yngre, som ingått som rekryter, och som undergå exercis och öfningar, anser jag kunna blifva lämpliga sjömän. Det vore derföre äfven ur den synpunkten önskligt, att någon inskränkning i uppfordringen kunde ske, så att icke ett så stort antal båtsmän uppfordrades för hvarje år, som nu sker. Jag har här ett litet utdrag ur uppfordringsrullan för år 1879, som visar, att från Januari till och med April månader uppfordrades 669 båtsmän, från Maj till och med Augusti 1,076 och från September till och med December 816, hvilka alla tjänstgöra under fyra månader. Detta antal är mycket större än det som i Utskottets betänkande sid. 5 uppgifves för år 1878. Enligt en annan uppgift, hvilken dock ej stöder sig på officiella handlingar, skulle det finnas 200 rekryter, som exercera och åtskilliga äldre båtsmän, som användas till andra befattningar på varfven och derför kallas varfsbåtsmän, men hvilka ej äro underkastade exercis. Någon skada skulle således enligt min tanke ingalunda uppstå genom en minskning i uppfordringen; tvärtom skulle en besparing derigenom uppkomma, så att anslaget skulle kunna räcka till.

Jag skall emellertid icke längre uppehålla Kammararens tid och icke heller framställa något yrkande i frågan.

Herr Danielson: Det var endast med anledning af den ärade statsutskottsledamotens på kalmarbänken, Herr Keys yttrande som jag begärde ordet. Han sade nemligen att motionärerna icke i lämpliga ordalag framställt sitt förslag, utan att medlen skulle, i händelse af bifall till deras motion, kunna användas på ett sätt, som de icke förutsett. Om jag känner den ärade talaren rätt, brukar han icke vara så villrådig i formulerande af utskottsärenden, att han icke, om han velat, skulle kunnat hitta på någon utväg att i någon mån förändra ordalagen i klämman af vår motion; men det är tydligt att då man icke har den goda viljan, så blir mycket olämpligt och otydligt, som eljest kunde vara rätt bra. Hans sätt att se saken förefaller mig dock något egendomligt. Han framhöll att staten skulle förlora derpå, ty han antager att vakansafgifterna skulle säkerligen hållas låga och derjemte medlen kunna användas till sådana ändamål, som byggande af krigsfartyg. Jag tror dock att, huru man än kommer att använda dessa medel, vare sig till byggande af krigsfartyg eller för andra flottans behof, vakanssättningen ända alltid kommer att medföra fördel för staten; ty såsom för närvarande sker, är det ovilkorligen en förlust att uppehålla en institution, som icke kan gagna staten vare sig

nu eller framdeles. Blifva åter vakansafgifterna inbetalda, kan staten bättre än hittills tillgodogöra sig båtsmanshället. Han sade vidare, att motionärernas förslag endast vore en organisation på papperet. Ja, det är väl möjligt att så är förhållandet; men så vidt jag vet måste alla organisationer först tecknas på papperet, innan de kunna förverkligas, så att i detta hänseende tror jag ingen fara förefinnes, om Riksdagen beslutar sig för denna sak. Vi hafva här också hört, att det egentliga skälet för Utskottets afstyrkande af motionen varit det, att man icke vill medgifva några förändringar förr än det blir möjligt att genomdrifva en ren värnpligt på samma gång som indelningsverket skulle upphävas, och Utskottets ärade vice ordförande tillade, att förr bör och skall båtsmanshället icke afskaffas. Detta tror jag dock hvarken jag eller han böra säga; ty det kan finnas många andra, som säga att förslaget både bör och skall gå igenom och således kan det äfven hända att hvarken han eller jag får hafva sista ordet i den saken.

*Om båtsmans-
hällets ställan-
de på vakans-
(Forts.)*

Herr J. Andersson i Jönvik: Jag har begärt ordet endast för att yrka bifall till Utskottets hemställan, och jag gör det desto hellre, som jag vet, att Första Kammaren för sin del redan bifallit den. Jag kan dock icke underlåta att uttala min förvåning öfver att motionärerna nu för fjerde gången komma fram med samma förslag, likasom om de icke begrepe, att denna motion är alldeles densamma, som de tregånge förut framlagt, utan att några omständigheter passerat, som kunde inverka på bedömandet af frågan. Jag förmodar emellertid att, då Kammaren vid föregående riksdagar afslagit detta förslag, den äfven nu skall göra detsamma.

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter propositioner gåfvos å de yrkanden, som blifvit gjorda; och biföll Kammaren Utskottets hemställan.

I anseende till den långt framskridna tiden, afbröts nu föredragningen af Stats-Utskottets förevarande Utlåtande, för att i stället fortsättas i Kammarens nästa sammanträde.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes:

Stats-Utskottets memorial N:o 18, med förslag till voteringspropositioner med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens Fjerde hufvudtitel;

Samma Utskotts utlåtande N:o 19, i anledning af väckt motion om understöd för anläggning af en båthamn vid fiskeläget Borstahusen i Rönnebergs härad af Malmöhus län;

Bevillnings-Utskottets memorial N:o 11, i anledning af Första Kammarens återremiss af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 8, angående väckt förslag om förbud mot befordran med post af tidningar och tidskrifter, som innehålla lotteriannonser; samt

Banko-Utskottets utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion om åtskilliga ändringar i bankoreglementet.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 4.

Upplästes två till Kammarerna inkomna så lydande sjukbetyg:

Att Riksdagsmannen af Andra Kammarerna Herr Åke Andersson i följd af sjuklighet (magkatarr och hypokondri) är tillsvidare oförmögen att deltaga i riksdagsgöromålen intygas på embetsed.

Trelleborg den 6 Mars 1880.

G. Fr. Möller.

Distriktsläkare.

Att Herr Brukspatronen C. A. Giöbel i följd af rheumatisk åkomma är under närmaste dagarne oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet, varder härmed intygd.

Stockholm den 10 Mars 1880.

C. G. S. Hiort af Ornäs.

Med. licentiat.

Med stöd af sist omförmälda sjukbetyg erhöi Herr *Giöbel*, på derom genom Herr vice Talmannen framförd anhållan, ledighet från riksdagsgöromålen under 10 dagar från och med denna dag.

En af Herr *Anders Svensson* i Lösen skriftligen gjord framställning derom, att, i anseende till hans hustrus fortfarande svåra sjukdom, den honom beviljade, med gårdagen tilländagångna ledighet från riksdagsgöromålen måtte varda med fyra dagar förlängd, blef af Kammarerna bifallen.

Åfvenledes beviljades ledighet från riksdagsgöromålen för:

Herr <i>E. G. Boström</i>	under	3 dagar från och med den	13 Mars
» <i>J. Sandvall</i>	»	14 » »	15 »
» <i>S. A. Hedlund</i>	»	14 » »	15 »
» <i>J. M. Svensson</i>	»	12 » »	15 »
» <i>J. N. Biesert</i>	»	10 » »	15 »
» <i>J. Asklöf</i>	»	14 » »	16 »
» <i>C. A. Jönsson</i>	»	14 » »	16 »
» <i>J. G. Granlund</i>	»	14 » »	16 »
» <i>A. Svenson</i> i Edum ...	»	14 » »	17 »
» <i>A. P. Lind</i>	»	14 » »	17 »
» <i>J. Jonasson</i> i Gullaboås	»	14 » »	17 »
» <i>A. Larsson</i> i Flicksäter	»	14 » »	18 »
» <i>G. F. Asker</i>	»	14 » »	18 »
» <i>O. Perman</i>	»	14 » »	18 »
» <i>P. Pehrsson</i> i Törneryd	»	14 » »	18 »
» <i>Pehr Ericsson</i>	»	14 » »	18 »

Herr <i>E. Westin</i>	under 14 dagar från och med den 18 Mars
» <i>Grefve F. Wachtmeister</i>	» 14 » » » 18 »
» <i>And. Bengtsson</i>	» 14 » » » 18 »
» <i>F. G. Sandvall</i>	» 14 » » » 18 »
» <i>C. Mejenqvist</i>	» 14 » » » 19 »
» <i>Lars Börjesson</i>	» 14 » » » 19 »
» <i>Folke Andersson</i>	» 13 » » » 19 »
» <i>Joh. Eric Ericsson</i> ..	» 11 » » » 19 »
» <i>J. Andersson i Tenhult</i> ..	» 12 » » » 19 »
» <i>Grefve A. Piper</i>	» 14 » » » 19 »
» <i>N. J. Boström</i>	» 13 » » » 19 »
» <i>Aug. Petersson</i>	» 10 » » » 20 »
» <i>C. W. Linder</i>	» 10 » » » 22 » och
» <i>Lars Ersson</i>	» 11 » » » 22 »

§ 5.

Föredrogs och godkändes Stats-Utskottets förslag dels till Riksdagens skrifvelse, N:o 4, till fullmäktige i Riksgäldskontoret angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1879 års riksdag, dels till underdånig skrifvelse, N:o 5, angående Norbergs jernvägs nya aktiebolag.

Likaledes föredrogs och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse, N:o 6, angående förändrad lydelse af sista punkten i 1 § af 24 kap. Byggningsbalken.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{4}$ 12 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.